

۲۲۵۴۷

از طرف اداره سیاسی امیرکبیر ستاد مشترک ارتش به نام بنامه مرکز فرهنگیه قم اداره ایدود

۲۱۲۹
۹۳
بیخ ۲۵ ربیع الاول ۱۴۰۱ قمری برابر ۱۲/۱۱/۵۹ شمسی به الاصله کتبی
کفر نم

افتخارات هنری و میراث فرهنگی ایران

آیت الله خالری
کتابخانه تخصصی و تحقیقی

سرزمین پهناور ایران دارای تمدنهای باستانی بیشمار و آثار با ارزش هنری فراوان است که با گذشت زمان هنوز بسیاری از آنها پابرجا مانده و بصورت تپه ها و بناهای تاریخی و مذهبی در سراسر کشور خود نمائی میکند و همگی آنها میراث فرهنگی بس گرانقدر میهن عزیزمان بشمار میرود.

بطور کلی آثار تاریخی ایران گرانبهای پدیده هائی است که شاهان نامدار و نیاکان ارجمند ما از خود بیادگار گذاشته اند. این آثار در دل ایرانیان اصیل همیشه شعله عشق و وطن دوستی و میهن پرستی را فروزان نگهداشته و پیوند ما را با گذشتگان محکم و استوارتر میسازد.

آثار تاریخی ذخائر گرانبهای است که همه ساله صدها هزار نفر را از کشورهای دور و نزدیک جهان بسوی خود جلب میکند و عظمت و افتخار نیاکان ما را به محققان و علاقمندان به آثار تاریخی جهان و روشنفکران دنیا نشان میدهد. متأسفانه در دوسه قرن گذشته به سبب جنگ و جدالهای بی مورد و ناتوانی و سهل انگاری زمامداران یا بی علاقگی آنها به آثار تاریخی و هنری، این افتخارات تاریخی و هنری ما رو به انحطاط و ویرانی می رفت تا اینکه خوشبختانه خداوند

توانا سکان کشتی طوفان زده‌کشور را بدست رادمردی نیرومند و توانا سپرد و گرد و ویرانی و انحطاط از چهره این آثار زدوده شد. از آغاز عهد پهلوی تا کنون کوششهای سودمند و همه جانبه‌ی برای معرفی و حفظ این آثار و تجلیل از این افتخارات هنری و تاریخی بعمل آمده است که خلاصه‌ای از این فعالیت‌های پنجاه ساله را زیر عنوان‌های مربوط به هر قسمت ذیلا مذکور می‌دارد:

- ۱- کاوشهای باستانشناسی در پنجاه سال اخیر
- ۲- تشکیل و تأسیس انجمن آثار ملی و تصویب قانون حفظ عتیقات و تشکیل کنگره‌های جهانی هنر و باستان‌شناسی ایران.
- ۳- تأسیس موزه ایران باستان و کتابخانه ملی در تهران
- ۴- تأسیس وزارت فرهنگ و هنر و سازمان ملی حفاظت آثار باستانی ایران بفرمان اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر
- ۵- تأسیس موزه‌های متعدد در تهران و شهرستانها

۱- کاوشهای باستانشناسی

از چند قرن پیش بر اثر کاوش و یاتصادف به تدریج آثار باستانی و اشیاء عتیقه که دلیل بوجود تمدنهای گذشته ایران بود از گوشه و کنار مملکت بدست می‌آمد. این آثار و اشیاء مکشوفه نفیس یا به خارج از کشور برده میشد و یادگر مجموعه‌های شخصی نگاهداری

۱- سردار بزرگ تاریخ معاصر ایران اعلیحضرت رضاشاه کبیر سردودمان سلسله پهلوی پس از کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ تا نهم آبانماه ۱۳۰۴ (بالقب سردار سپه) فرمانده کل قوا و رئیس‌الوزرای ایران بود. از این تاریخ تا ۲۱ آذرماه همین سال پس از انقراض سلسله قاجاریه عهده‌دار ریاست‌حکومت موقتی ایران شدند و در ۲۱ آذرماه سال ۱۳۰۴ خورشیدی بنا بر رأی مجلس مؤسسان سلطنت ایران به اعلیحضرت رضاشاه کبیر تفویض گردید. معظم‌له در چهارم اردیبهشت ماه سال ۱۳۰۵ ضمن مراسم باشکوهی رسماً تاجگذاری فرمودند و در مدت ۲۰ سال زمامداری خود اساس تحولی را در این کشور پی‌ریزی کردند و با جهش تاریخی کشور عزیزمانرا به بسیاری پیشرفته‌ها و تحولات درخور جهان امروز سوق دادند.

میگردید . وجود این شاهکارهای هنری که ازدل خاک کشور ما بیرون می آمد دانشمندان و باستان شناسان و علمای علم تاریخ را متوجه اهمیت تمدنهای باستانی ایران نمود و به منظور روشن نمودن تاریخ گذشته ایران فعالیت های پی گیر علمی و فنی صورت گرفت و مسافرتهایی برای بررسی آثار باستانی بوسیله دانشمندان ایرانی و خارجی و افراد بصیر و علاقه مند از چند قرن پیش انجام پذیرفت . این مسافرتها به تدریج به وضع جدی تری بصورت هیئت های علمی باستان شناسی درآمد تا آنجا که از اواخر قرن نوزدهم هیئت های علمی از کشورهای مختلف اروپا و آمریکا برای بررسی ها و کاوشهای باستانشناسی به ایران روی آوردند .

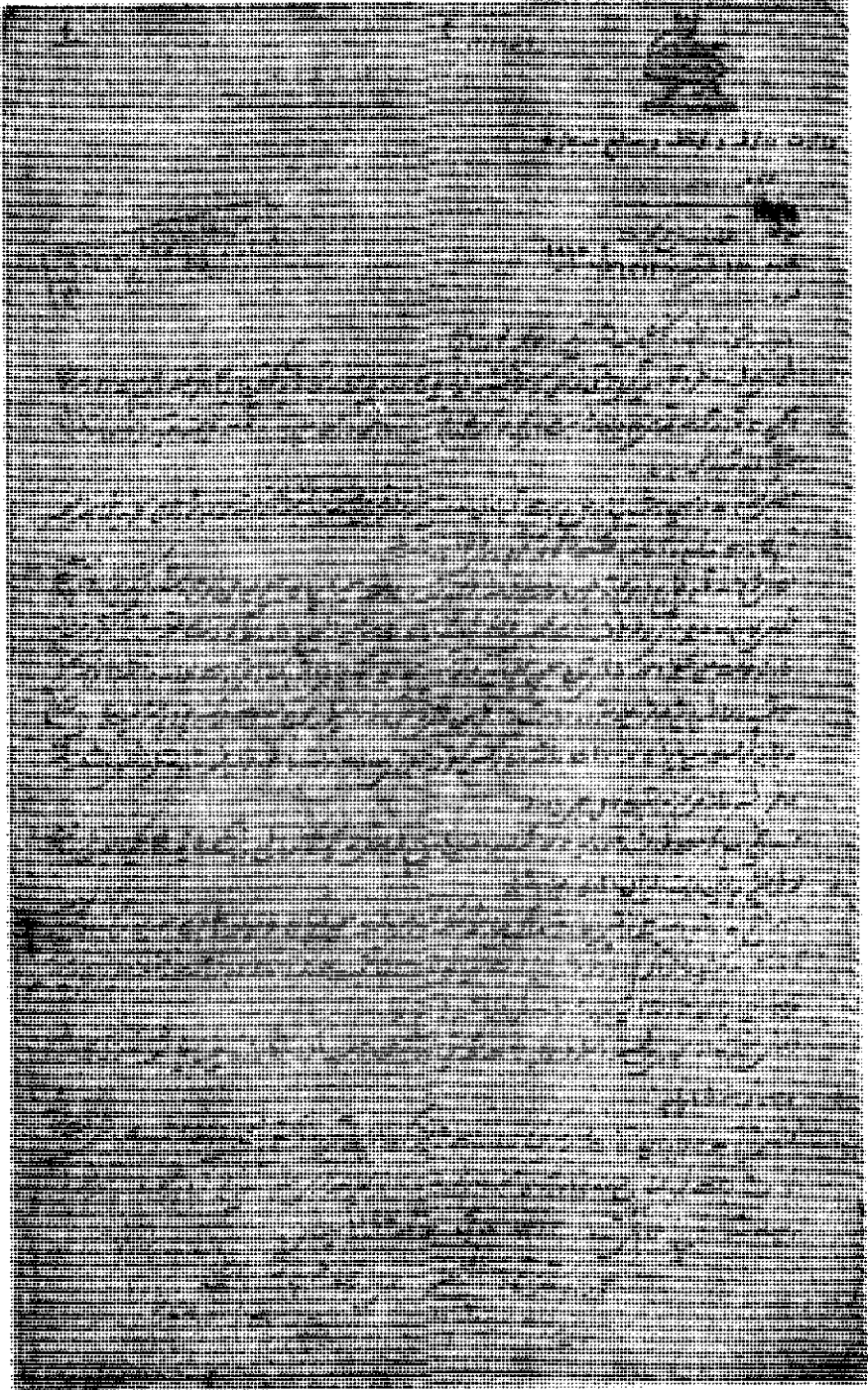
اولین بار بررسیها و کاوشهایی در شهر باستانی شوش در خوزستان بوسیله دانشمند انگلیسی بنام لوفتوس (Loftus) در سالهای ۱۸۴۹ تا ۱۸۵۳ میلادی انجام گرفت که بعداً توجه مقامات فرانسوی را جلب کرد و دولت فرانسه درصدد برآمد که در این شهر باستانی اقدام به کاوشهای باستانشناسی کند ، در نتیجه دولت فرانسه باستان شناسانی را جهت تحقیق و بررسی به شوش و نقاط دیگر ایران گسیل داشت . ابتدا در سال ۱۸۸۳ میلادی مارسل دیولافوا به شوش آمد و دولت فرانسه موافقت مرحوم ناصرالدین شاه را تحصیل نمود و شاه طی فرمانی در این باره به ظل السلطان که فرماندار اصفهان و خوزستان بود دستور داد که حفاری شوش انجام پذیرد ، به شرطی که برای نظارت در امور کاوش یکنفر واجد شرایط از تهران به شوش فرستاده شود و بقعه دانیال نبی نیز توسط هیئت فرانسوی تعمیر گردد و در نزدیک بقعه حفاری صورت نگیرد و کلیه اشیاء مکشوفه که طلا و نقره و جواهر باشد متعلق به دولت ایران خواهد بود . پس از صدور این اجازه نامه آقای دیولافوا به اتفاق خانمش و دو فرانسوی دیگر رسماً در سال ۱۸۸۵ میلادی در شوش شروع به کار کردند . دیولافوا در پایان کار بدون احترام گذاردن به قول و قرار خود همه اشیاء مکشوفه را به پاریس برد که امروزه جزو مهمترین و بهترین مجموعه نفیس موزه لور است .

قلعه شهر باستانی شوش که هیئت حفاری
فرانسوی شوش در سالهای اول کاوش آنجا ساخته
است. موزه شوش هم به فاصله کمی از این قلعه در
عکس دیده میشود.

دربار قاجار بزودی متوجه ارزش واقعی اشیاء مکشوفه از
شوش گردید و اعتراض بلند بالائی بدولت فرانسه نوشت و دولت
فرانسه از شاه ایران دعوت نمود که از نمایشگاه مخصوص سال
۱۸۸۹ میلادی در پاریس بازدید کند و ناصرالدین شاه این دعوت را
پذیرفت و از اعتراض خود صرف نظر کرد.

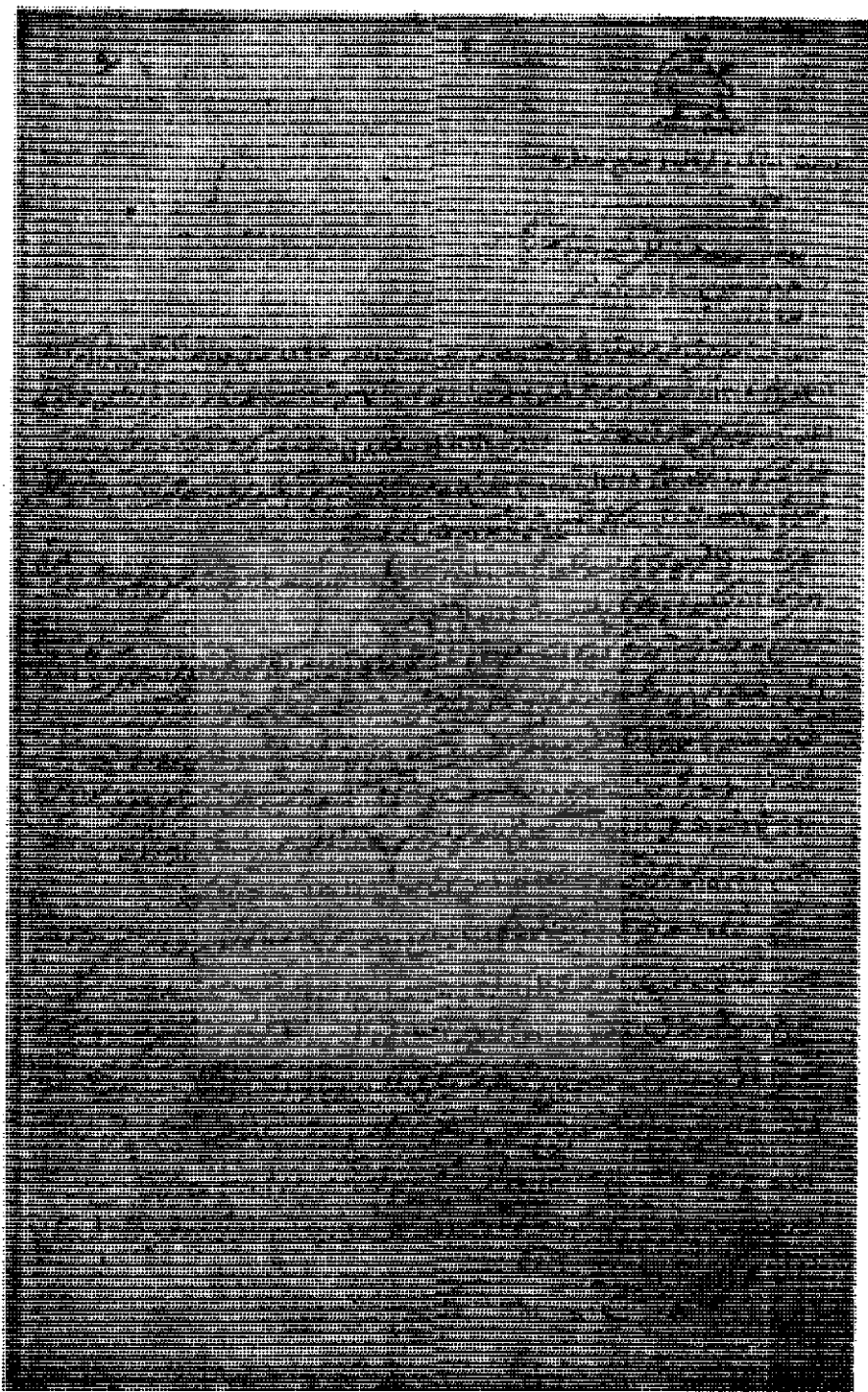
در این سفر بود که مقدمات عقد قراردادی راجع به گرفتن
امتیازات حفاری بین دولت ایران و فرانسه فراهم شد و بالاخره
در ۱۲ ماه مه ۱۸۹۵ میلادی مطابق با ۱۶ ذی قعدة سال ۱۳۱۲ هجری قمری
این قرارداد بین ناصرالدین شاه و دولت فرانسه به امضاء رسید.
متن این قرارداد که در ۸ فصل تدوین و بامضاء ناصرالدین شاه و
صدر اعظم وقت ایران و ریه دومالیرا وزیر مختار فرانسه رسیده
است عیناً از نظر خوانندگان ارجمند میگذرد:

پس از درگذشت ناصرالدین‌شاه در ذیقعد سال ۱۳۱۳ فرانسویان نتوانستند بخوبی از قرارداد سال ۱۳۱۲ استفاده کنند و وزیر فرهنگ فرانسه آقای بورژوا (Bourgeois) به ژان‌دمرگان که در مصر حفاری میکرد مأموریت داد که به ایران بیاید و در شوش حفاری کند .

دمرگان در سال ۱۸۹۷ میلادی به شوش آمد ولی عین‌الدوله فرماندار خوزستان با او همکاری لازم را نکرد و عملیات کاوش اندکی مختل گردید . تا اینکه در جمادی‌الاول سال ۱۳۱۵ قمری مطابق با اکتبر سال ۱۸۹۷ میلادی مظفرالدین‌شاه سفری به پاریس کرد و وزیر فرهنگ فرانسه مشکلات کار هیئت حفاری شوش را با شاه در میان گذاشت و مظفرالدین‌شاه وعده هرگونه مساعدت را به وزیر فرهنگ فرانسه داد و بالاخره در ۱۴ ربیع‌الثانی سال ۱۳۱۸ مطابق با ۱۱ ماه اوت ۱۹۰۰ میلادی امتیازنامه‌ای از طرف دولت ایران به دولت فرانسه داده شد که به موجب آن هر نوع کار و بهره‌برداری عملیاتی را برای فرانسویان در سرتاسر خاک ایران منحصراً برقرار مینمود . این امتیازنامه موجب شد که تعداد قابل توجهی از آثار مکشوفه در شوش وارد پاریس گردد و موزه بزرگ لوور و مجموعه‌های خصوصی دیگر دارای تعداد فراوانی از اشیاء زیرخاکی ایران شود ، زیرا در فصل هشتم این امتیاز نامه ذکر گردیده است که بازدید از اشیاء مکشوفه در داخل کشور ایران بوسیله مأمورین ایرانی ممنوع است مگر فقط در گمرک مرزی که مرزداران میتوانند آنها را به بینند . رونوشت این امتیازنامه نیز عیناً در ذیل نقل میشود :

ژان‌دمرگان Jean de Morgon از سال ۱۸۹۷ تا ۱۹۱۱
میلادی در شوش حفاری کرد و پس از او پرشل Pershel
ریاست هیئت را عهده‌دار بود و سپس پروفیسور رولند دمکنم

قرارداد مظفرالدين شاه

Prof-Roland De Mecquenem

سالیان دراز رئیس هیئت حفاری

شوش بود .

چند سال از حفاری پروفیسور رولند مکمن مصادف با ایام شاهنشاهی پرافتخار اعلیحضرت فقید رضا شاه کبیر گردید . اعلیحضرت رضاشاه کبیر در سال ۱۳۰۳ خورشیدی مطابق با ۲۴۸۳ شاهنشاهی هنگامیکه سردار سپه بودند و رئیس‌الوزرائی کشور را به عهده داشتند و برای ترتیب کار شیخ خزعل به استان خوزستان رفته بودند در آذرماه همان سال از شوش هم بازدید بعمل آوردند و قلعه فرانسویان را در شوش مشاهده فرمودند هنگام بازدید از قلعه شوش سؤال میفرمایند که این قلعه را چه کسی ساخته است ؟ جواب داده میشود که هیئت فرانسوی مأمور کاوش در شوش آنجا را جهت سکونت خود ساخته‌اند و در آن هنگام شاهنشاه فقید از قرارداد انحصاری و چگونگی کار فرانسویان و امتیازات بی‌حدی که به آنها داده شده است باخبر میشوند و متأثر میگردند و امر میفرمایند که «هروقت مسئول حفاری به شوش آمد در تهران بامن ملاقات کند .»

گزارشها و تلگرامهای افراد ایران دوست و میهن پرست مانند شادروان تیمسار فرج‌اله آق‌اولی (که سمت فرمانده لشکر خوزستان و مأمور فوق‌العاده دولت راداشت) به پیشگاه اعلیحضرت رضا شاه فقید درباره وضع نامناسب امتیاز حفاری شوش نسبت به آثار عتیقه ایران که در اردیبهشت ماه سال ۱۳۰۶ (۲۴۸۶ شاهنشاهی) مخبره شده بود و درایت شاهنشاه فقید باعث گردید که در ۲۵ مهرماه همان سال مطابق با ۱۸ اکتبر ۱۹۲۷ میلادی امتیازنامه‌های مورخ ۱۶ ذی‌قعدة ۱۳۱۲ (۱۲ مه ۱۸۹۵) و ۱۴ ربیع‌الثانی ۱۳۱۸ (۱۱ اوت ۱۹۰۰) بوسیله مجلس شورای ملی لغو گردد. در این هنگام موافقت شد که هیئت فرانسوی تنها در شوش به کاوش و بررسی بپردازد و دولت ایران تقبل نمود که يك موزه و يك کتابخانه در تهران بنا کند و ریاست آن را تا مدت ۵ سال به یکنفر فرانسوی واگذار نماید و تعهد کرد که حداقل قرارداد این فرد فرانسوی را تا سه نوبت

هر دفعه پنج سال تمدید یا فرد دیگری فرانسوی را برای همین منظور استخدام کند ، این بود که دولت ایران در سال ۱۳۰۶ خورشیدی (۲۴۸۶ شاهنشاهی) از آقای آندره گدار دعوت نمود که به ایران بیاید و آندره گدار در سال ۱۳۰۸ (۲۴۸۸ شاهنشاهی) در ایران رسماً شروع بکار کرد . و قانون حفظ عتقیات نیز در ۱۲ آبانماه سال ۱۳۰۹ (۲۴۸۹ شاهنشاهی) به تصویب مجلس شورای ملی رسید و آقای آندره گدار با کاردانی و دقت زیاد فهرست آثار ملی ایران را تهیه کرد و نقشه ساختمان موزه ایران باستان و کتابخانه ملی را نیز آماده نمود و بالاخره پس از چند سال کار و کوشش توانست یک سلسله کتابهایی بنام آثار ایران در ۴ جلد (هر جلد شامل ۲ مجلد) تقدیم دوستانان هنر و معماری ایران کند . آندره گدار مجموعاً مدت سی سال و کسری در خدمت دولت ایران بود و خدمات صادقانه او هرگز فراموش نمیشود .^۲

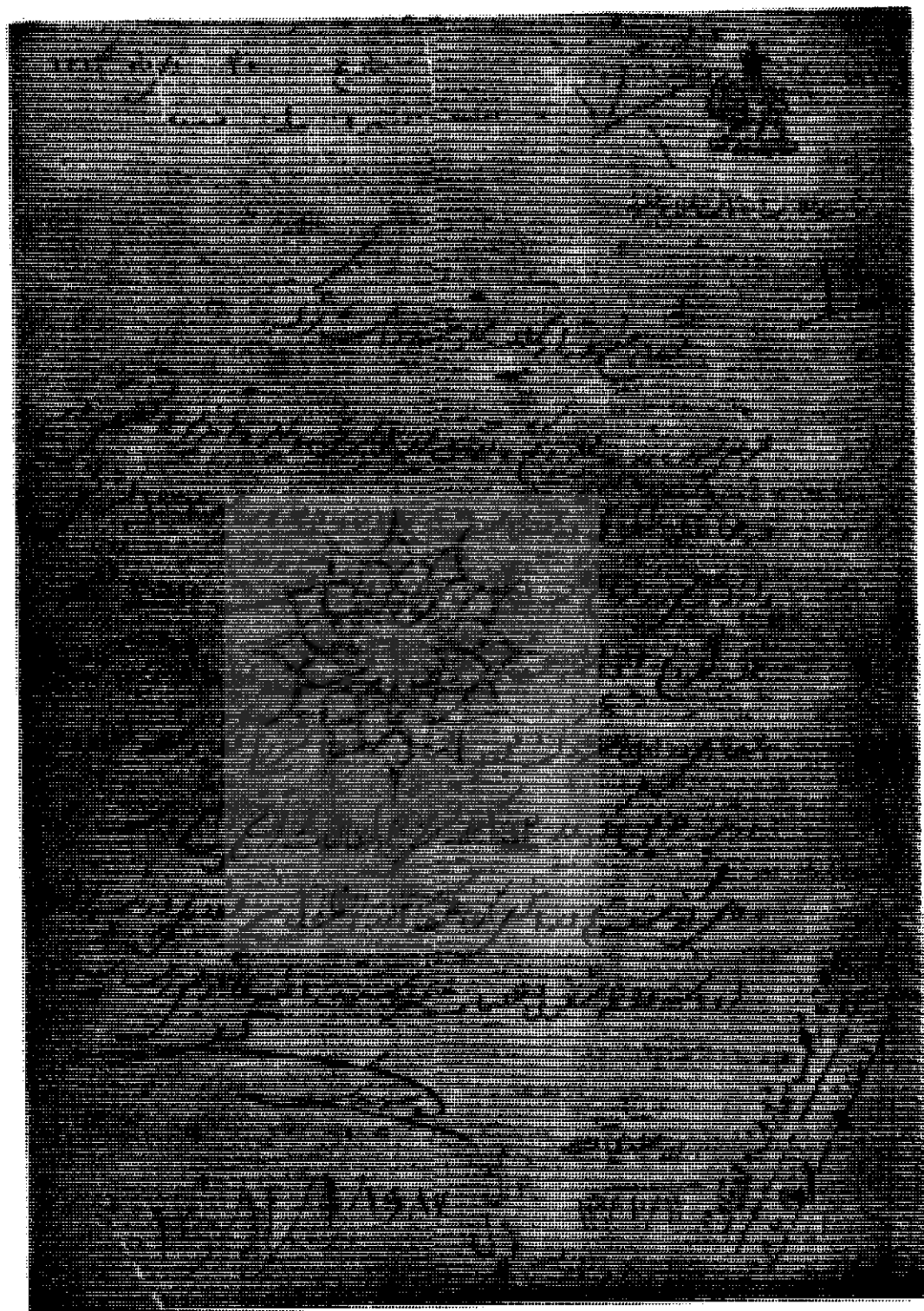
باید یادآور شد که در لغو امتیازنامه‌های مذکور شادروان سید محمد تدین وزیر فرهنگ وقت نیز کوشش زیادی کرد و بدین طریق این محدودیت که از لحاظ علمی تأثیر خاطر کلیه دوستداران تمدن و فرهنگ و هنر کشور باستانی ایران بود بر اثر تغییر و تحول اوضاع ایران و دگرگونیهای اصلاحی به هنگام سلطنت شاهنشاه رضا شاه کبیر از میان رفت و از آن پس کشورهای مختلف اروپائی و امریکائی توانستند در کاوشهای علمی باستان شناسی ایران و بررسیها و اکتشافات آثار و تمدن سرزمین پهناور و عزیز ایران سهمیم باشند و هیئتهای مختلفی از کشورهای متعدد به ایران آمدند تا بررسیها و کاوشهای علمی را در این کشور انجام دهند .

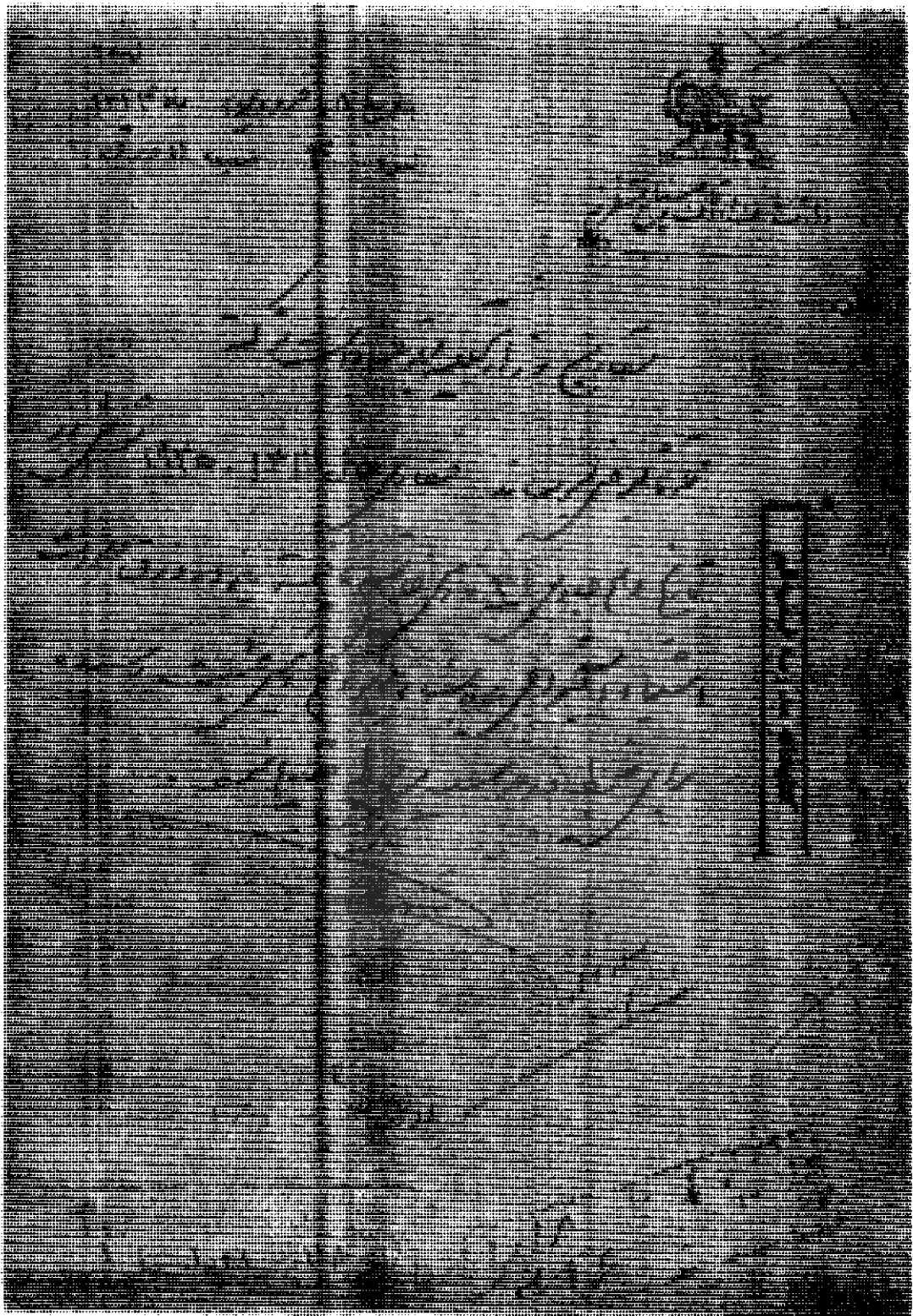
۲- در تنظیم این قسمت از گفتار جزوه «ویرانه‌های شوش» نگارش آقای حبیب‌اله صمدی سال ۱۳۳۳ و نیز گزارشهای باستان شناسی مجلد سوم (فصل ۱۵) نوشته آقای سید محمدتقی مصطفوی راهنمای نگارنده بوده است .

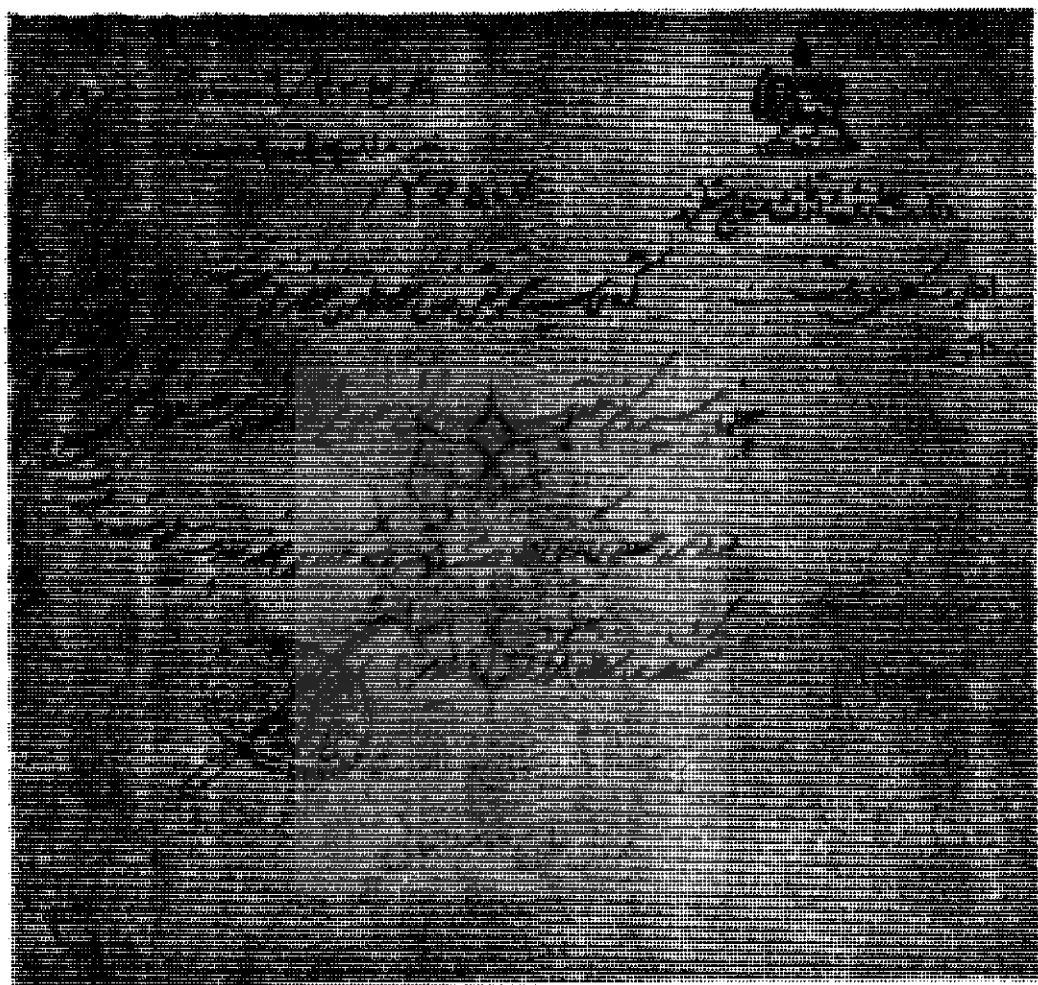

گاو‌ش در تپه‌های باستانی شوش - زمستان سال ۲۴۹۰ شاهنشاهی
شادروان مسیو دمکنم ایستاده و کارگران حفاری هم در کنار او دیده‌ میشوند.
آقای سید محمدتقی مصطفوی بازرسی و نماینده باستانشناسی نیز
حضور دارند .

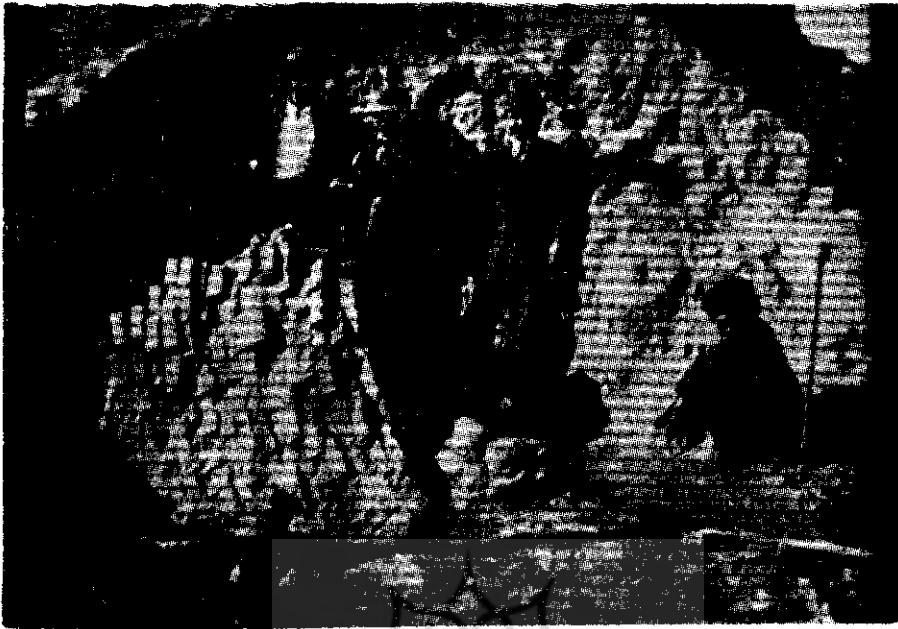
آقای دمکنم تا سال ۱۹۴۵ ریاست کاوش‌های علمی شوش را
عهده‌دار بود اکنون دو نمونه از گزارش کار و پایان فعالیت حفاری
شوش را که بوسیله شادروان تقی سپهبدی یکی از نمایندگان اعزامی
و بازرسان فنی اداره عتیقات سابق داده شده است میخوانیم، شادروان
تقی سپهبدی که همراه هیئت کاوش‌های علمی شوش در سال‌های ۱۳۱۳
و ۱۳۱۴ خورشیدی (۲۴۹۳-۲۴۹۴ شاهنشاهی) بوده و بر کاوش و
بررسی آقای دمکنم نظارت داشته، این دو گزارش را برای اداره
عتیقات تهیه کرده است که نمونه‌ای از گزارش‌های کوتاه و معمولی
بازرسان اعزامی را در آن زمان نشان می‌دهد و نیز نمونه‌ای از ابلاغ
مأموریت شوش را که از طرف مسئولین امر بعنوان آقای سید محمد-
تقی خان مصطفوی عضو فنی عتیقات در ۲۲ آذرماه سال ۱۳۱۰
(۲۴۹۰ شاهنشاهی) صادر گردیده است از نظر خوانندگان ارجمند
می‌گذرانیم .

کتابخانه ماد رسته قهنتیلم

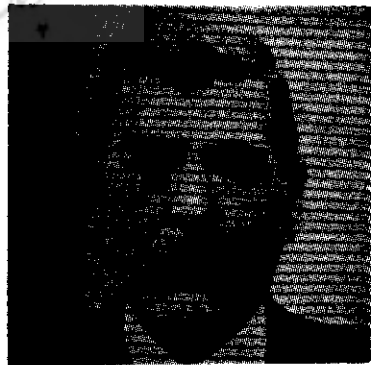
کاوس درشوش - زمستان سال ۴۴۹۰ شاهنشاهی - گوری از دوران عیلام پدیدار شده است. شادروان مسیو دمکنم بین مسیو مارکه کارمند هیئت علمی فرانسوی و آقای سید محمدتقی مصطفوی بازرسی عتیقات ایران دیده میشود. سرکرگر حفاری هم در کنار کارگاه نشستی است .

گوشه‌ای از حفاری تپه باستانی شوش به هنگام کشف چند ته‌ستون هخامنشی

در آن هنگام بویژه در سالهای ۱۳۱۰ و ۱۳۱۱ (۲۴۹۰-۲۴۹۱ شاهنشاهی) حمل اشیاء حفاری از شوش به تهران از طریق مناقصه اقدام می‌شد و نمونه‌ای از برگه مناقصه حمل ده خروار اشیاء عتیقه از شوش به تهران در تاریخ ۲۲/۲/۱۳۱۱ (۲۴۹۱ شاهنشاهی) و برنده مناقصه که گاراژ توکل در اهواز می‌باشد و قرارداد دادی که فیما بین صاحب کاراژ مذکور و آقای مصطفوی بازرس و نماینده اداره عتیقات در شوش منعقد شده است عیناً در ذیل از نظر خوانندگان می‌گذرانیم.

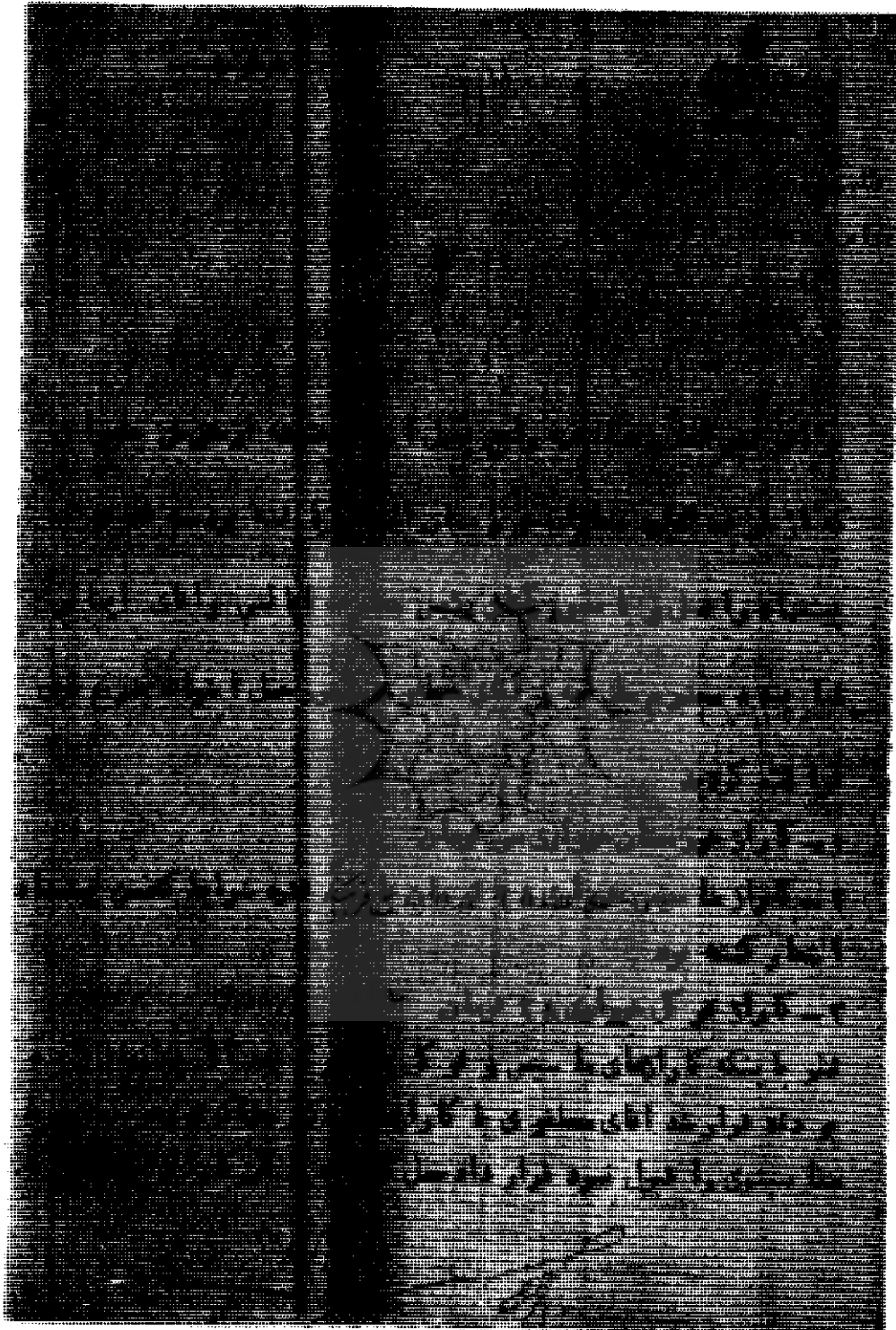
کنت رلانده دمکنم

رئیس سابق هیئت باستانشناسی

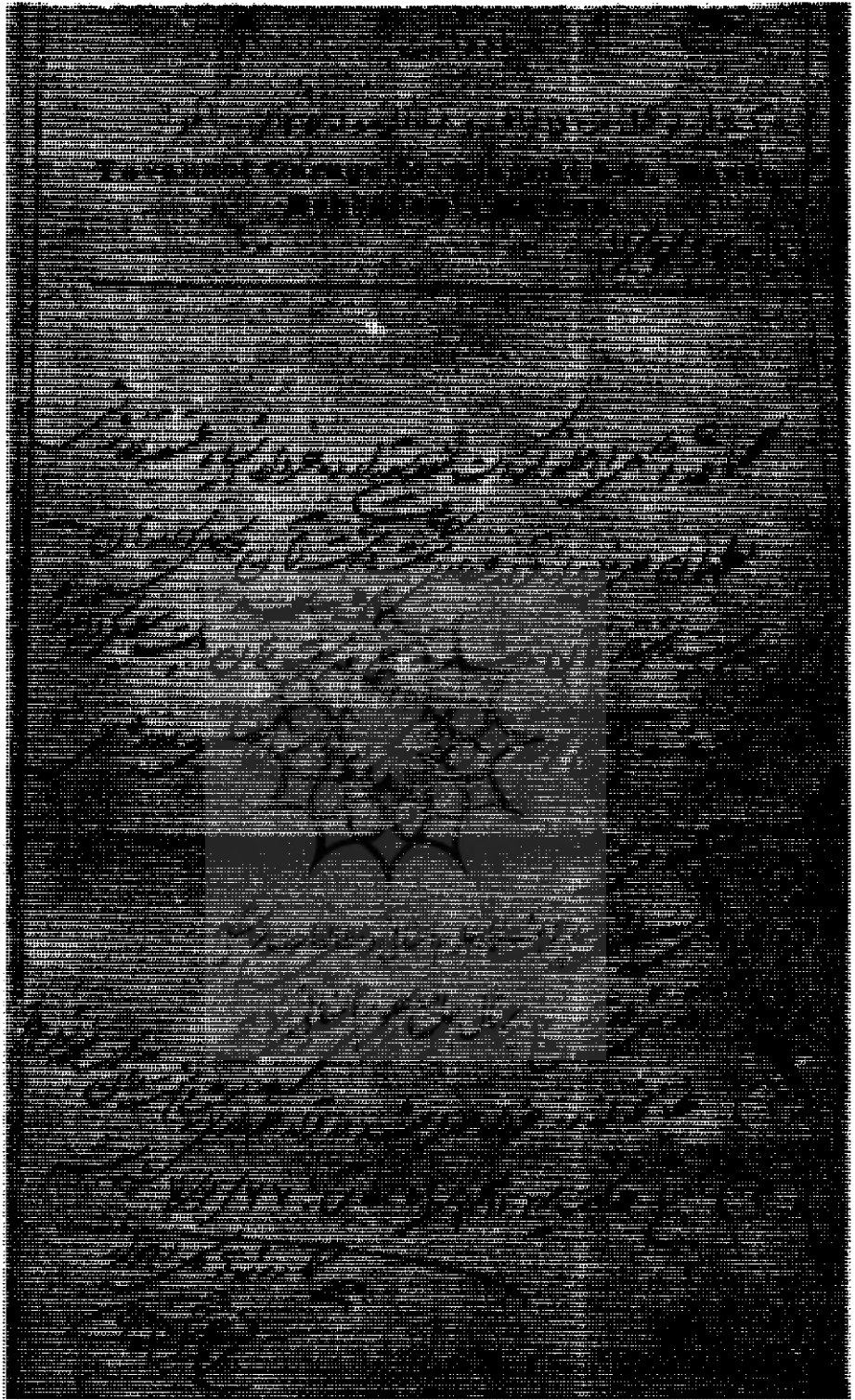
فرانسویان در شوش

نقل از گزارش‌های باستانشناسی

مجلد سوم (فصل ۱۵)

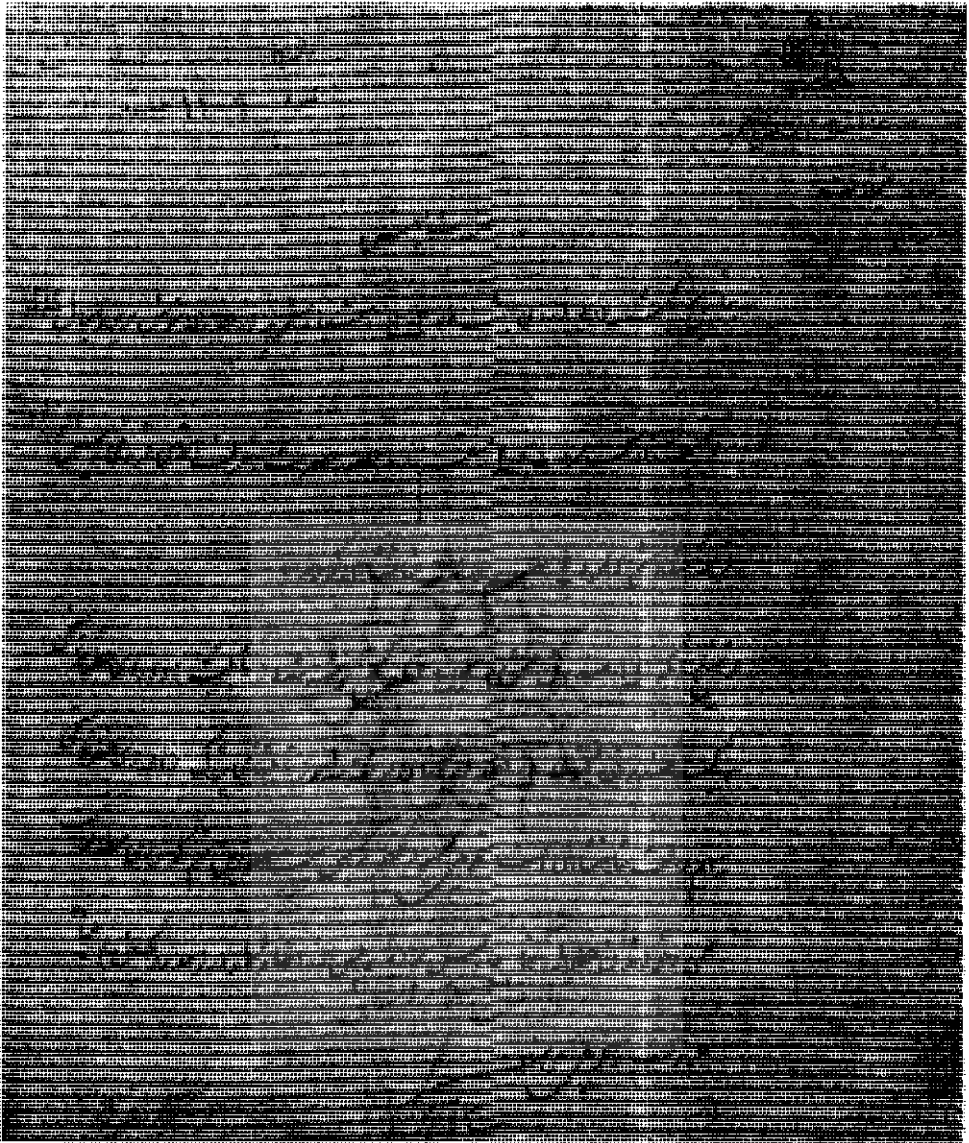

تقسیم اشیاء مکشوفه بین دولتین ایران و فرانسه (موزه لور) معمولاً با حضور نخست‌وزیر و وزیر معارف وقت یا نماینده او بعمل می‌آمد بطوریکه اشیاء مکشوفه را به دو قسمت مساوی در دو گوشه از انبار می‌چیدند و باقرعه‌کشی سهم هر یک از دولتین را معین می‌کردند. یک‌بار هم شادروان محمدعلی فروغی (ذکاء‌الملک) که ریاست هیئت دولت را برعهده داشت در این منظور شرکت نمود و اینک صورت مجلس مربوط به تقسیم اشیاء مکشوفه سال ۱۳۱۲ شوش که در حضور شادروان فروغی انجام یافته و بامضاء جناب علی‌اصغر حکمت وزیر معارف و اوقاف وقت و آقای پروفیسور رولند دمکنم رئیس هیئت حفاری شوش رسیده است از نظر خوانندگان میگذرد :

امضای صورت مجلس تقسیم اشیاء مکشوفه از شوش بین ایران و فرانسه در بهار سال ۲۴۹۲ شاهنشاهی بوسیله شادروان محمدعلی فروغی (ذکاء‌الملک) نخست‌وزیر وقت.
 از راست به چپ : آقایان خطیب‌لو رئیس دفتر وزارت معارف - شادروان دکتر علی‌فره‌مندی (علیم‌الملک) رئیس اداره کل باستان‌شناسی - شادروان مسیو دمکنم رئیس هیئت علمی حفاری شوش - شادروان تقی سپهبدی بازرس فنی کاوشهای شوش - شادروان محمدعلی فروغی (ذکاء‌الملک) در حال امضاء صورت‌جلسه - شادروان دکتر ولی‌اله نصر گلپیل وزارت معارف - شادروان جمشید اون‌والا (از پارس‌سیان هند و عضو هیئت علمی شوش) - دونفر از اعضای هیئت علمی شوش - شادروان احمدضیاء (ضیاء‌همایون) مترجم اداره عتیقات .

پس از پایان خدمت شادروان دمکنم و بعد از جنگ جهانی دوم

پروفسور رومن گیرشمن Pro-Roman Ghirshman درشوش ریاست
 حفاری را عمده‌دار شدند بمورد میداند اضافه نماید که پرفسور
 گیرشمن از سال ۱۳۱۰ شمسی ببعده در نقاط باستانی مختلف (تپه
 گیان نهاوند - تپه سیالك كاشان - اسدآباد همدان - بیشابور
 کازرون) کاوشهای علمی بسیار مفید انجام داده و با توجه به پیشینه

او نسبت به امور کاوشهای علمی ایران بشرح بالا به‌جانشینی آقای دمکنم عمده‌دار ریاست هیئت علمی شوش گردید اینک هم چند سال است آقای پروفیسور ژان پرو ریاست هیئت حفاری شوش را بعهده دارند .

هیئت علمی شوش وصاحبان مقامات مربوط وزارت معارف هنگام تقسیم اشیاء مکشوفه در کاوشهای شوش پیش از انجام قرعه‌کشی در بهار سال ۲۴۹۲ شاهنشاهی .

از راست به چپ : شادروان دکتر جمشید اونوالا (از پارسیان هند عضو هیئت علمی شوش) - دونفر از کارکنان هیئت علمی شوش - شادروانان احمدضیاء (ضیاء هاپیون) مترجم اداره عتیقات - تقی سپهبدی بازرس کاوشهای شوش - دکتر ولی‌اله نصر کفیل وزارت معارف - سلیمان سپهبدی بازرس اداره عتیقات - مسیو دمکنم رئیس هیئت حفاری علمی شوش - دکتر علی فرهمندی (علم‌الملک) رئیس کل عتیقات.

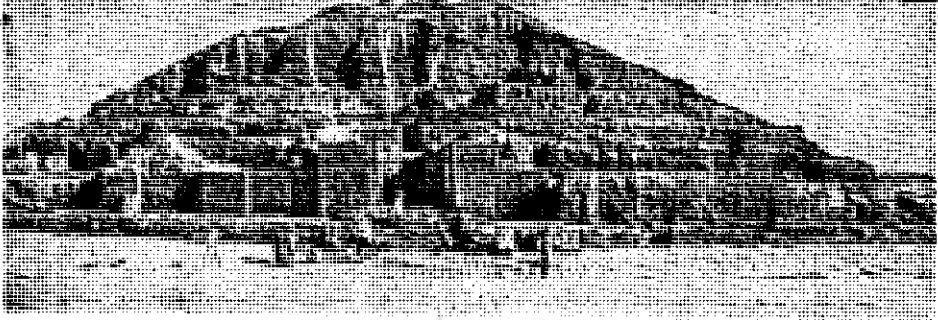
هیئت حفاری شوش نتیجه مطالعات طولانی خود را در ۳۶ جلد کتاب بنام «خاطرات هیئت باستان شناسی فرانسوی در شوش» بزبان فرانسه در پاریس بچاپ رسانیده‌اند.^۳

میتوان گفت شوش بهترین محل برای کاوش از نظر باستان شناسی است زیرا در این محل از ۴ هزار سال پیش از میلاد مسیح تا دوره اسلامی آثار تمدنهای مختلف بطور تداوم بچشم میخورد و به عبارت دیگر این محل همیشه مسکون بوده و هرگز متروک نشده است و از نظر مقایسه تمدنها محل بسیار جالب توجهی است .

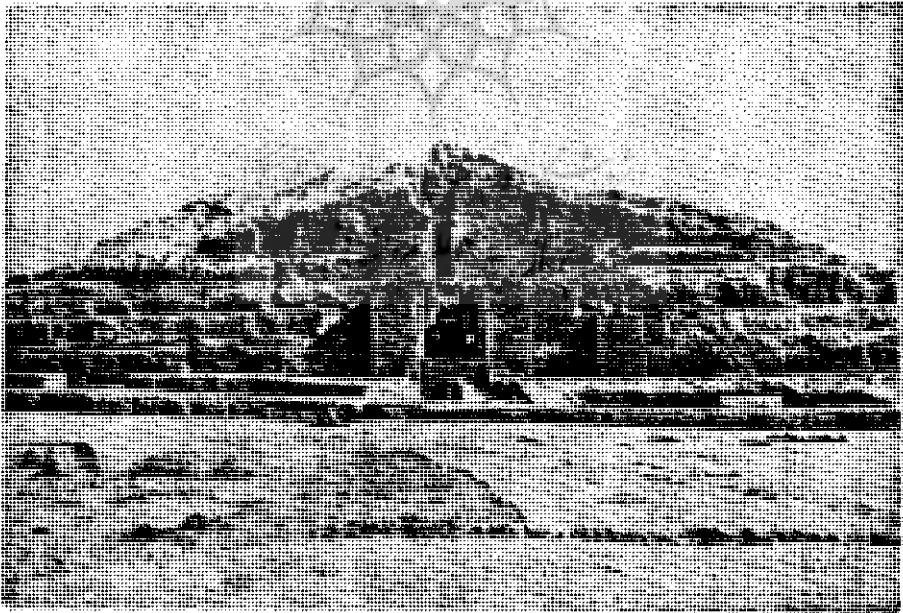
3— Mémoires de la Mission Archeologique en Iran Mission de Susian .

حفاری چغازنبیل

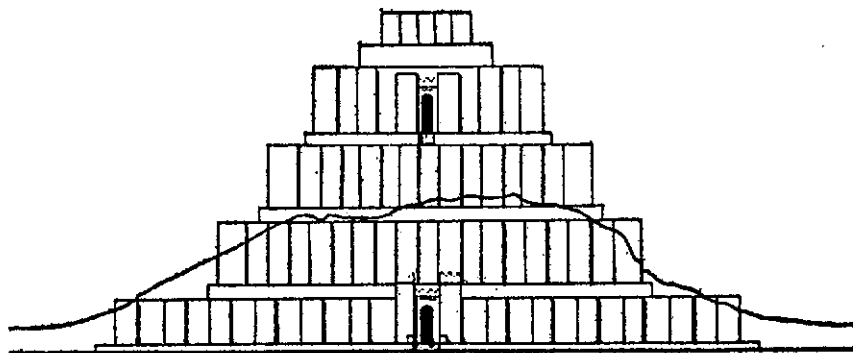
آقای دمکنم در سال ۱۳۱۴ خورشیدی (۲۴۹۴ شاهنشاهی) چندین نمونه از آجرهای این محل (معبد چغازنبیل) را پیدا کرد و

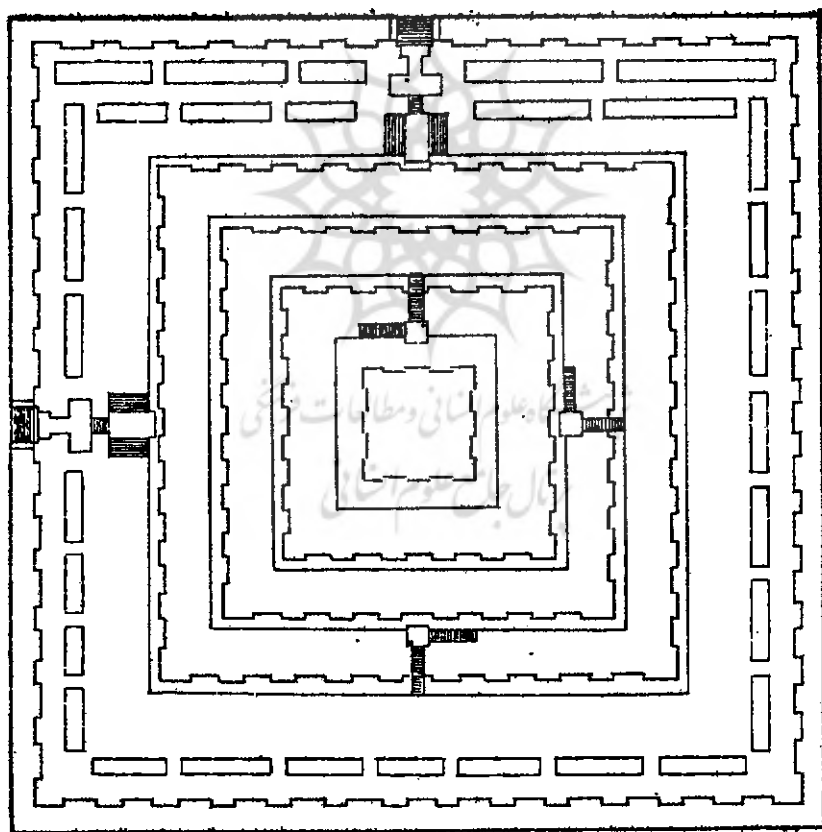
نمای جنوب شرقی زیگورات چغازنبیل که دارای پنج طبقه بوده است (امروزه فقط سه طبقه باقیمانده) و بالاترین و مرتفعترین طبقات (طبقه پنجم) جایگاه خدای بزرگ اینشوشیناک بود. این زیگورات را اوتتاش کال یکی از شاهان بزرگ عیلام (که در سال ۱۲۵۰ پیش از میلاد سلطنت میکرد) ساخت. بنای این زیگورات و شهر چغازنبیل به این منظور بود که یک مرکز بزرگ دینی ایجاد گردد تا در هنگام جشنهای بزرگ محل نیایش عمومی بشود و نام آن شهر را (دوران تاشی) نامیده است.

نمای جنوب غربی زیگورات چغازنبیل که از کتاب خاطرات هیئت شوش - چغازنبیل - تألیف پروفسور رومن گیرشمن و همسرش خانم گیرشمن نقل گردیده است.

طرح معبد یا زیگورات چغازنبیل که یکی از بزرگترین زیگوراتهای عیلامی است . این زیگورات بفاصله ۴۰ کیلومتری جنوب شرقی شوش قرار گرفته است .

پلان زیگورات چغازنبیل که اونتاشگال یکی از شاهان عیلام در حدود ۱۲۵۰ سال قبل از میلاد مسیح ساخته است. طول هر ضلع آن در حدود ۱۰۵/۴ متر است و ارتفاع اولیه آن ۵۴ متر بوده که فعلا ۲۵ متر از آن باقی مانده است .

مدت ۵ سال اجازه حفاری آنجا را از دولت ایران گرفت ولی جنگ ۱۹۳۹ این فعالیت را نیمه‌کاره گذاشت و بالاخره پرفسور گیرشمن موفق شد که در سالهای بعد معبد بزرگ یا زیگورات چفازنبیل را از زیر خاک درآورد و یک اثر دیگر هنری و تاریخی به دستداران هنر ایران عرضه گردید .

حفاری در تپه سلیک کاشان

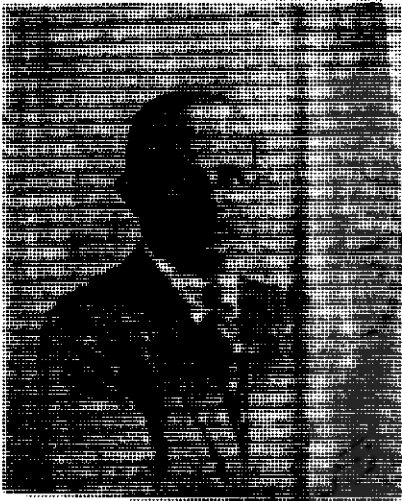
این محل در ۹ کیلومتری جنوب غربی کاشان قرار دارد و حفاری آن از سال ۱۳۱۱ خورشیدی (۲۴۹۱ شاهنشاهی) یعنی در عصر شاهنشاهی رضاشاه کبیر بوسیله هیئت فرانسوی اعزامی از موزه لوور پاریس بریاست پروفسور رومن گیرشمن شروع شد و نتیجه کاوشهای سلیک در دو جلد کتاب در سال (۱۹۳۸-۹) بنام کاوش در سلیک کاشان^۴ بزبان فرانسه در پاریس منتشر گردید . تمدن این تپه از هزاره پنجم تا هزاره اول پیش از میلاد ادامه داشته است .

عکس یکی از ظروف منقوش سفالی تپه سلیک کاشان که شبیه قوری است .

کاوش در تپه چشمه‌علی ری

این محل در نزدیکی شهر ری قرار دارد و تمدن آن مربوط به هزاره پنجم و چهارم پیش از میلاد است. در این محل از سال ۱۳۱۳ خورشیدی (۲۴۹۳ شاهنشاهی) به هنگام شاهنشاهی اعلیحضرت رضا شاه کبیر آقای پروفسور اریخ - اف - اشمیت Pro-Erich-F-Schmidt باستان شناس معروف آمریکائی آلمانی‌الاصل از طرف موزه دانشگاه پنسیلوانیا مأمور کاوش شده بود.

دکتر اریک ف. اشمیت دانشمند باستان‌شناس آمریکائی
نقل از گزارشهای باستان شناسی
مجلد سوم (فصل ۱۵)

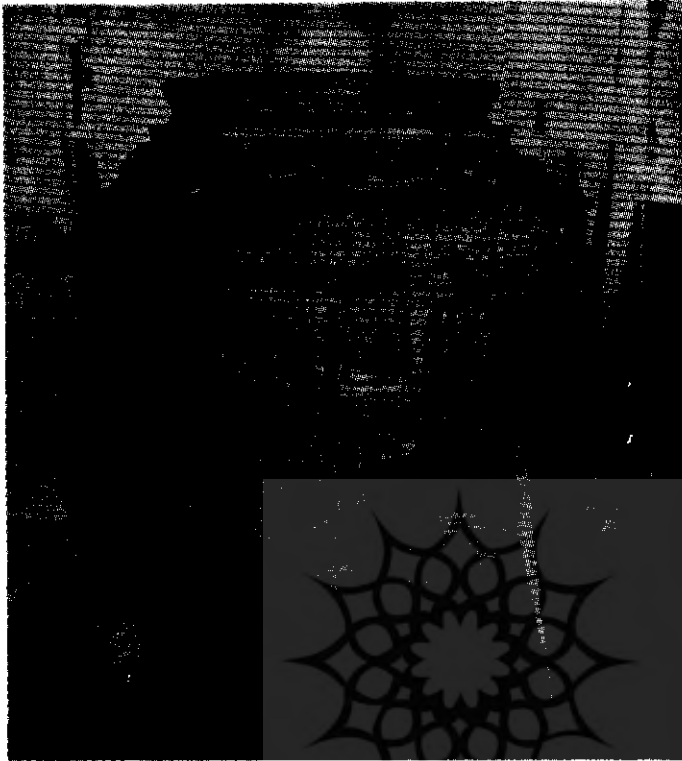
کتابخانه مدرسه فرشته‌الم

حفاری تپه گیان نهاوند

این محل در جنوب شهر نهاوند قرار دارد و قدمت تمدن آن از هزاره چهارم تا هزاره اول پیش از میلاد می‌رسد. در این تپه در سالهای ۱۳۱۰ و ۱۳۱۱ (۲۴۹۰ و ۲۴۹۱ شاهنشاهی) بوسیله دکتر جرج کنتنو و بدستکاری پروفسور گیرشمن حفاری علمی بعمل آمد و نتیجه مطالعات آنها در سال ۱۳۱۴ (۲۴۹۴ شاهنشاهی) در کتابی بنام «کاوش در تپه گیان نهاوند»^۵ بزبان فرانسه در پاریس بچاپ رسید.

5— Fouilles du Tèpè Giyan-Près de Néhavend .

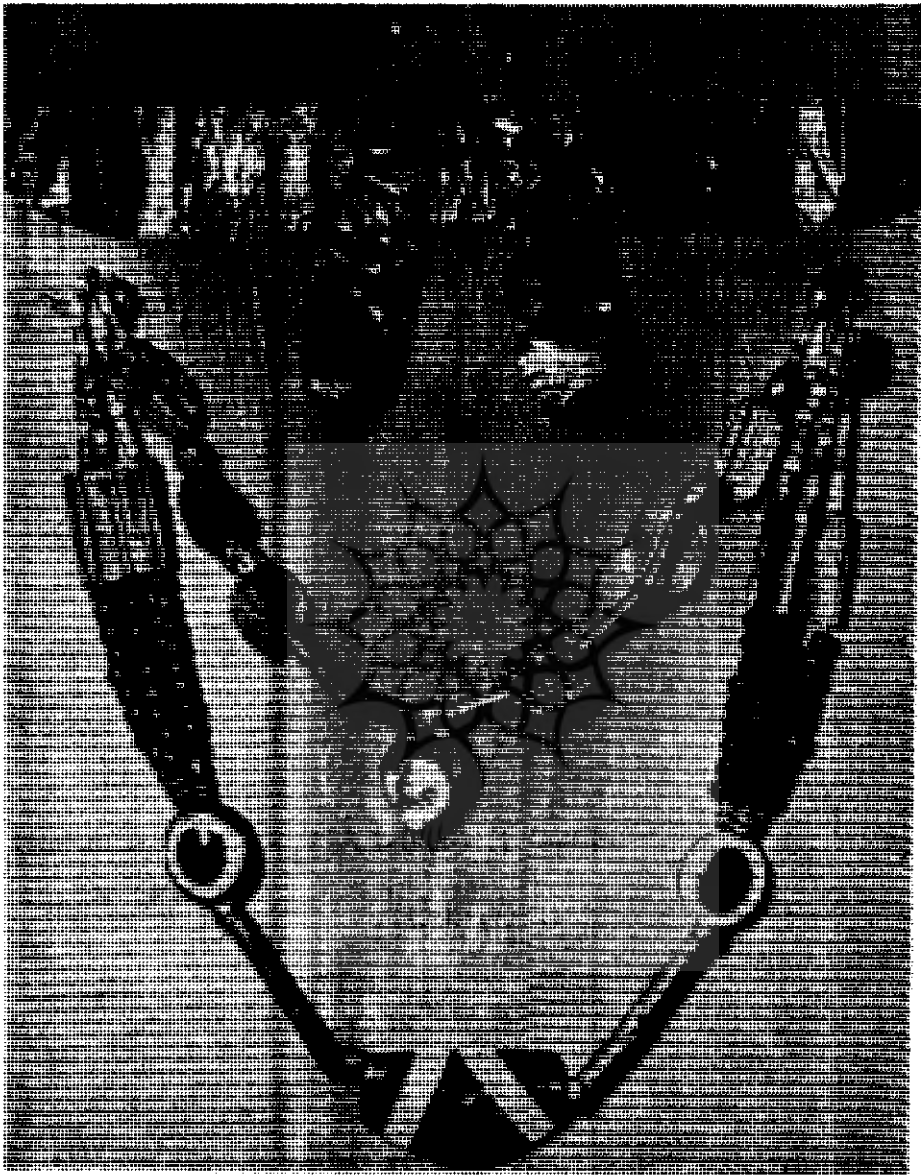

ظرف بزرگ سفالی منتوش
از تپه گیان نهبوند متعلق به
هزاره دوم پیش از میلاد مسیح

کاوش در تپه حصار دامغان

تپه حصار دامغان در جنوب شهر دامغان و در ۳۶۱ کیلومتری شرق تهران قرار گرفته است. در این تپه دانشمند فقید پروفیسور ارتست هرتسفلد آلمانی ابتدا کاوشهای سطحی انجام داد و سپس در سال ۱۳۱۰ خورشیدی (۲۴۹۰ شاهنشاهی) مطابق با ۱۹۳۱ میلادی به هنگام سلطنت اعلیحضرت رضا شاه کبیر از طرف موزه بستن امریکا پروفیسور اریخ - اف - اشمیدت حفاری کاملی انجام داد و تا سال ۱۹۳۳ میلادی این حفاری ادامه داشت. اشمیدت نتیجه مطالعات و کاوشهای خود را در کتابی بنام حفاریات در تپه حصار دامغان^۶ در سال ۱۳۱۶ شمسی (۲۴۹۶ شاهنشاهی) بوسیله موزه دانشگاه

6— Excavation at Tepe Hissar Damghan .

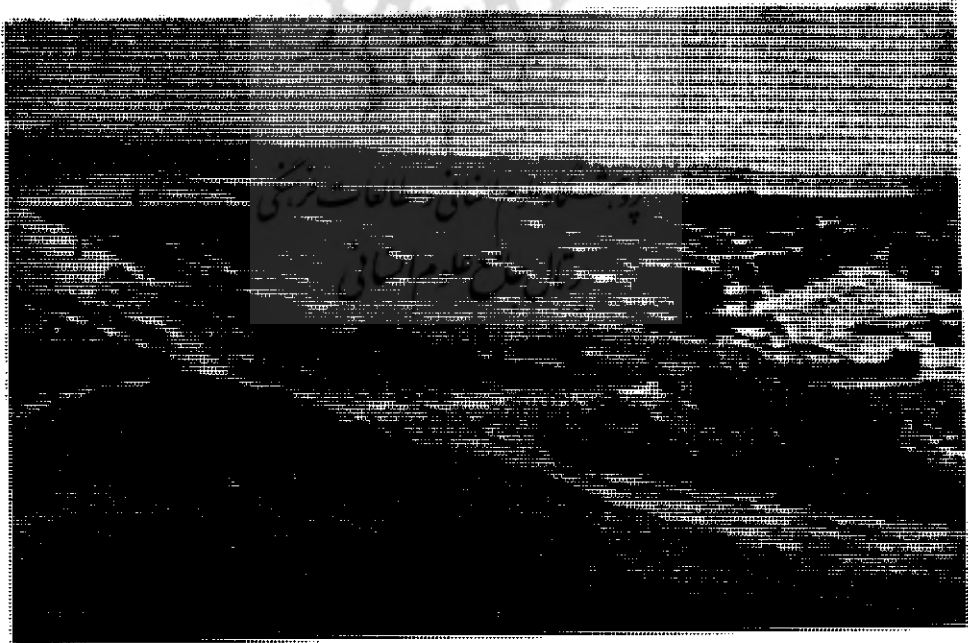

نمونه‌ای از تزئینات زرین و گردن‌بند عقیق
مکشوله از تپه حصار دامغان

پنسیلوانیا فیلادلفیا بچاپ رسانید . قدمت تمدن پیش از تاریخ تپه حصار از هزارهٔ چهارم تا هزارهٔ اول پیش از میلاد میرسد . ضمناً بقایای کاخی از عهد ساسانیان در این تپه باستانی بر روی آثار پیش از تاریخ آنجا پدیدار و خاکبرداری گردید که در موزهٔ ایران باستان به معرض نمایش گذارده شده است .

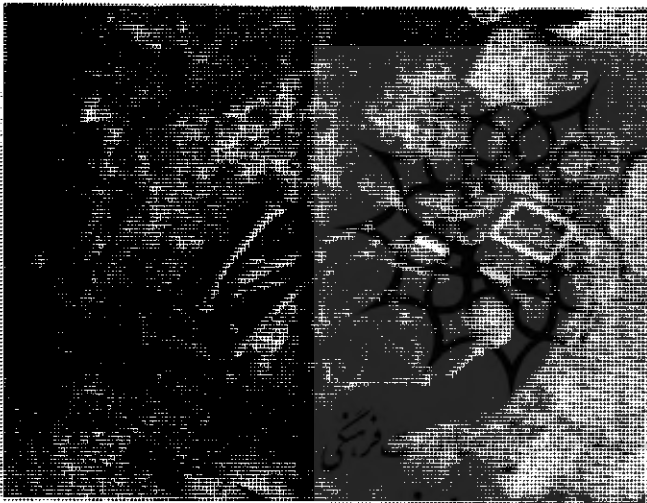
کاوش در تپه حسنلو آذربایجان غربی

تپهٔ حسنلو در ۱۰ کیلومتری غرب دریاچهٔ رضائیة و نزدیک شهر نقده قرار دارد . این تپه در سال ۱۳۱۳ (۲۴۹۳ ش) به هنگام سلطنت پرافتخار شاهنشاه رضاشاه کبیر بوسیله یک هیئت ایرانی کاوش شد و سپس در سال ۱۳۱۵ (۲۴۹۵ ش) سر اورل اشتین Sir Aurel Stien دانشمند انگلیسی چندین گمانه در آنجا زد و مقداری اشیاء پیش از تاریخی بدست آورد . در سال ۱۳۲۶ (۲۵۰۶) آقای فرهادی با

منظرهٔ عمومی تپهٔ حسنلو از جانب شرقی - حفاری سال ۱۹۲۳ میلادی مطابق با ۲۵۳۱۶ شاهنشاهی دکتر رابرت دایسون.

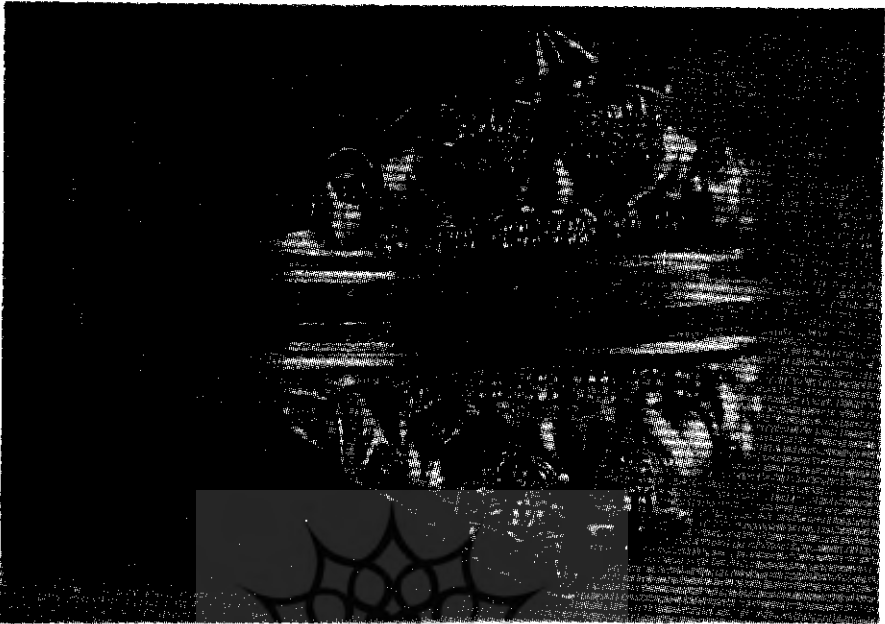
نظارت آقای راد مأمور اعزامی وزارت فرهنگ سابق در تپه حسنلو يك حفاری تجارتي انجام داد و در سال ۱۳۲۸ (۲۵۰۸ ش) آقایان علی حاکمی و محمود راد يك حفاری علمی در آن تپه انجام دادند و بالاخره در سال ۱۳۳۷ (۲۵۱۷ ش) يك هیئت مشترك ایرانی و امریکائی به سرپرستی پرفسور رابرت دایسون^۷ و نظارت فنی آقای اصغریان و شادروان تقی آصفی اقدام به حفاری علمی در این تپه نمود و در همین سال بود جام طلای حسنلو از آنجا کشف گردید که باعث پیشرفت و ادامه کاوش در حسنلو شد.

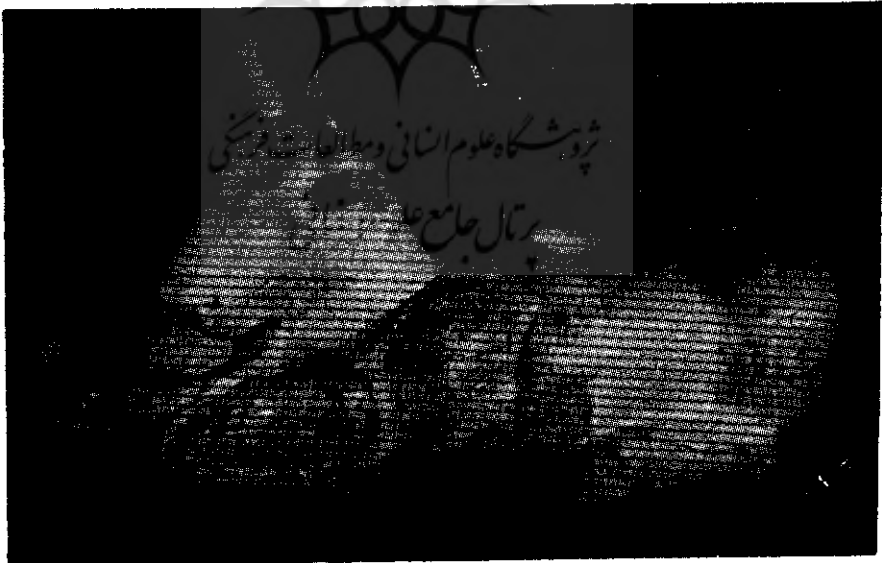
يك اسكلت از حفاری تپه حسنلو
در تراشه T20

کاوش در زیویه کردستان

تپه زیویه در نزدیکی شهرستان سقز و شمال کردستان قرار دارد. در این تپه بجز حفاری کوتاه مدتی که توسط رابرت دایسون انجام شده حفاری علمی و منظمی صورت نگرفته است ولی از اشیاء این تپه جسته گریخته به مقدار زیادی در موزه ایران باستان و موزه‌های دیگر دنیا وجود دارد. تمدن این محل مربوط به ۷۰۰ تا ۸۰۰ سال پیش از میلاد مسیح است.

دستبند زرین بانقش شیر مکتوفه از زیویه کردستان
متعلق به ۷۰۰ سال پیش از میلاد

مجسمه گاو ازعاج مکتوفه از زیویه
کردستان متعلق به دوره هخامنشی

کاوش در تورنگک تپه گرگان

تورنگک تپه در نزدیکی شهر گرگان قرار دارد. حفاری این محل در مرحله اول بوسیله دکتر ویلسن آمریکائی در سال ۱۳۱۰ (۲۴۹۰ ش) صورت گرفت و پس از آن در سال ۱۳۴۰ (۲۵۲۰ ش) بوسیله آقای پروفیسور ژانده از طرف دانشگاه پاریس عملی گردید و از آن پس همه ساله در این تپه بکاوش ادامه میدهد. تمدن این تپه مربوط به هزاره دوم و سوم پیش از میلاد است.

کاوش در شهر سوخته (سیستان)

شهر سوخته نزدیک زابل است و در سال ۱۳۴۸ (۲۵۲۸ ش) آقای پروفیسور توچی بررسیهایی در سیستان و اطراف شهر سوخته انجام داد و سپس از طرف مؤسسه ایتالیائی ایزمئو دکترامبرتو رئیس و دکتر شراتو ماریتسیو معاونین هیئت چندین سال در شهر سوخته حفاری کردند. قدمت این محل به هزاره سوم پیش از میلاد میرسد. این حفاری همه ساله ادامه دارد.

کاوش در تپه یحیی

تپه یحیی در نزدیکی کرمان قرار گرفته است. در سال ۱۳۴۶ خورشیدی (۲۵۲۶ ش) آقای پروفیسور لمبرگ کارلوفسکی^۸ در این محل یک بررسی علمی انجام داد و در سال بعد حفاری آنجا را شروع کرد. این حفاری از طرف دانشگاه هاروارد امریکا بوسیله پروفیسور کارلوفسکی انجام گرفت و هنوز هم همه ساله ادامه دارد.

در این تپه آثاری از هزاره چهارم و سوم پیش از میلاد مسیح

بدست آمده است آقای کارلوفسکی نتیجه حفاریهای سالهای ۱۹۶۷ و ۱۹۶۹ خودش را در کتابی بنام « حفاریات در تپه یحیی ایران »^۹ در سال ۱۹۷۰ در کمبریج ماساچوست بوسیله مؤسسه آسیائی دانشگاه پهلوی شیراز چاپ کرد که شماره ۱ سری اول از انتشارات دانشگاه پهلوی شیراز میباشد .

کاوش در شه‌داد کرمان و غیرا

در سالهای اخیر همزمان با فعالیت‌های دانشگاه تهران در کویر و نزدیک کرمان يك هیئت ایرانی برای بررسی و حفاری از طرف مرکز باستان شناسی ایران اعزام شد. این هیئت در مدت سه فصل حفاری خود اشیاء بسیار جالب توجهی از شه‌داد بدست آورد که در میان آنها چندین مجسمه بزرگ گلی انسان و يك پرچم زیبای مفرغی با نقوش متنوع وجود داشت. تمدن این محل مربوط به هزاره سوم پیش از میلاد است.

همزمان با این حفاری در غیبیرا نزدیک کرمان نیز آقای دکتر گزافهروری از طرف دانشگاه لندن در چهار فصل حفاری کرد و آثاری مربوط به دوره اسلامی را ارائه داد .

کاوش در تپه‌های گودین و سه‌گابی کنگاور

تپه گودین در استان کرمانشاهان در مغرب ایران بر سر راه کنگاور به تویسرکان بفاصله تقریبی ۱۰ کیلومتر از کنگاور قرار دارد. آثار سکونت بشر از هزاره پنجم تا هزاره اول پیش از میلاد مسیح در این تپه مشهود است. از سال ۱۳۴۴ (۲۵۲۴ش) از طرف دانشگاه تورنتو کانادا بوسیله دکتر - ت - کایلیریانک^{۱۰} حفاری

9— Excavation at Tepe Yahya Iran .

10— Dr. T. Cuyler Young, JR.

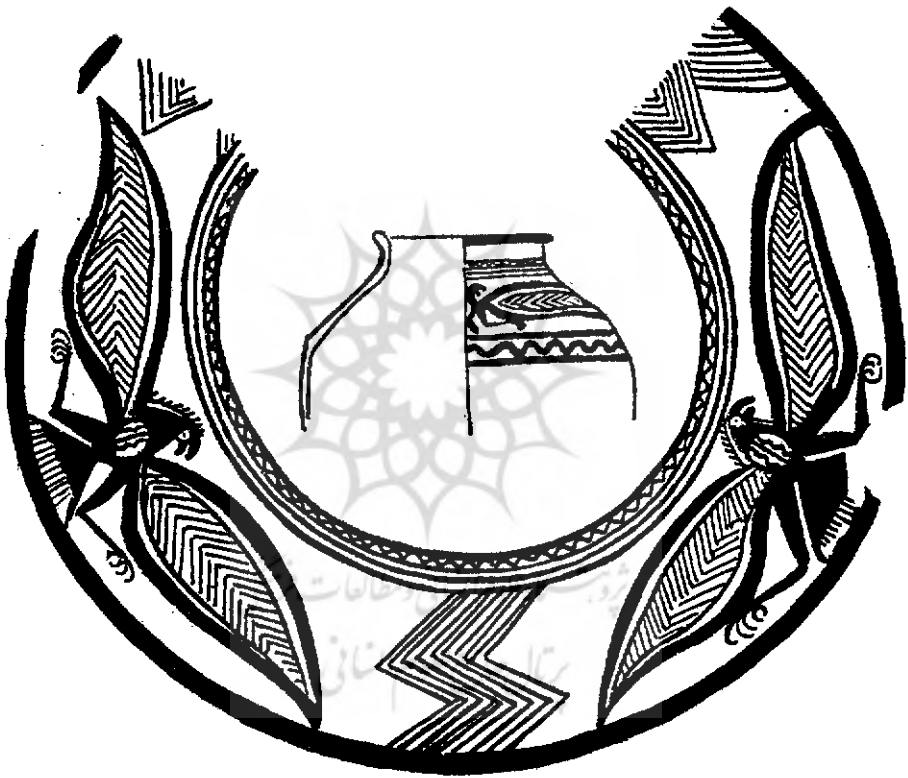

پرتال جامع علوم انسانی

طرح درفش منقوش فلرغی (پرچم)
که در شهزاد کرمان یوسیله آقای
مهندس علی خاکسی کشف شده
است. حفاری سال ۴۵۴۰ شاهنشاهی

علمی دامنه‌داری در این تپه بعمل آمده است. آقای دکتر یانگ مدت ۶ فصل در این تپه کاوش کرد و نتیجه کار خود را در دو جلد کتاب بنام «حفاریات در گودین تپه گزارش مقدماتی و دومین گزارش»^{۱۱} در سالهای ۱۹۶۹ و ۱۹۷۴ میلادی بوسیله موزه سلطنتی اونتاریو کانادا بچاپ رسانید .

نمونه‌ای از سفال منقوش با نقش عتاب که در کاوشهای گودین تپه کنگاور از دوره سوم گودین یافت شده است. حفاری آقای دکتر کایلریانگ هزاره سوم پیش از میلاد مسیح

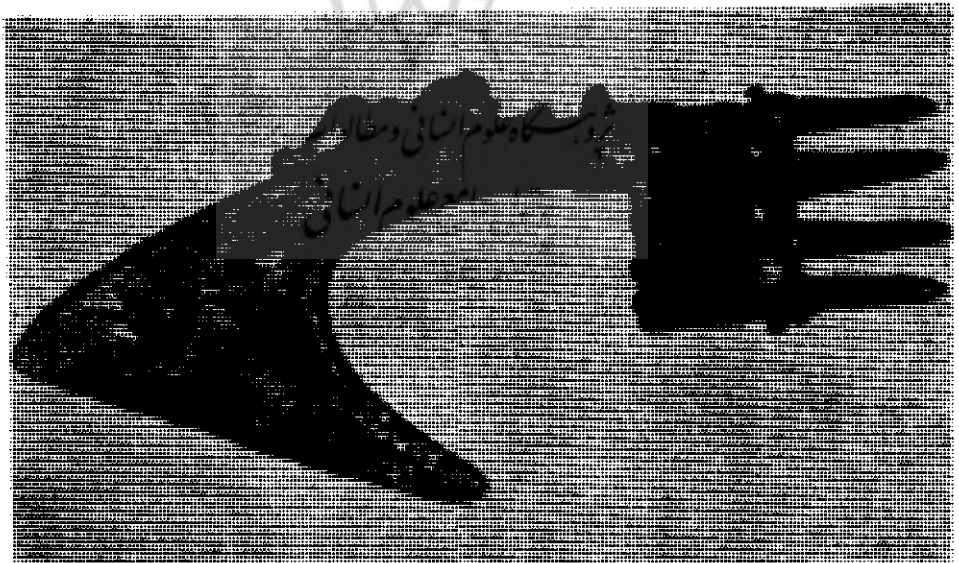
در تپه سه‌گابی که بفاصله ۳ کیلومتر از تپه گودین قرار دارد

11— Excavations at Godin Tepe : First progress Report. Excavations of the Godin project: Second progress Report .

در سالهای ۵۲۵۰ و (۲۵۳۰ و ۲۵۳۲ ش) آقای دکتر لوئیس لوین ۱۲ معاون دکتر یانگ کاوش علمی انجام داد و اشیائی مربوط به هزاره سوم پیش از میلاد و همزمان با گودین بدست آورد.

کاوش در منطقه لرستان

در نقاط مختلف لرستان تا کنون کاوشهای علمی و تجارتهی متعددی انجام پذیرفته است. در سرخ‌دم در سالهای ۱۳۱۴ و ۱۳۱۵ خورشیدی (۲۴۹۴ و ۲۴۹۵ ش) بوسیلهٔ پروفسور اریخ - اف - اشمیدت یک سری حفاری علمی انجام شد و چندسال پس از او آقای پروفسور لوئی و اندنبرگ باستان‌شناس بلژیکی در ورکیود عیلام حفاری مفصلی انجام داد و در کتاب خود بنام «باستان‌شناسی ایران باستان» در سال ۱۳۳۸ (۲۵۱۸ ش) به آن اشاره نمود از آن پس پروفسور مک بورنی در کوه‌دشت لرستان و خانم کلرگاف در نورآباد و تپه باباجان مدت ۴ سال حفاری علمی انجام دادند. در ۵۰ سال اخیر گذشته از محل‌های فوق‌الذکر در تپه‌های کفتران - زردلان پشت کوه - گوران - چفاسبز - دلفان - میروالی و هرسین و بیستون کرمانشاهان کاوشهای علمی و تجارتهی موفقی انجام پذیرفته است. بسیاری از این فعالیتها در اثر کوشش‌خستگی ناپذیر وزارت فرهنگ و هنر کنونی و ادارهٔ کل باستان‌شناسی سابق انجام گرفته است.

دو نمونه از تبرهای زیبای تزئینی گروستان که از مفرغ ساخته شده و دارای مجسمه‌های انسان و حیوان
میرباشد . تمدن گروستان (۷۰۰-۱۸۰۰ ق - م)

کتابخانه ملی ایران

مجسمه مفرغی با نوشته میخی که احتمالاً
امیری را نشان میدهد - تمدن لرستان .

کاوش در هفت تپه

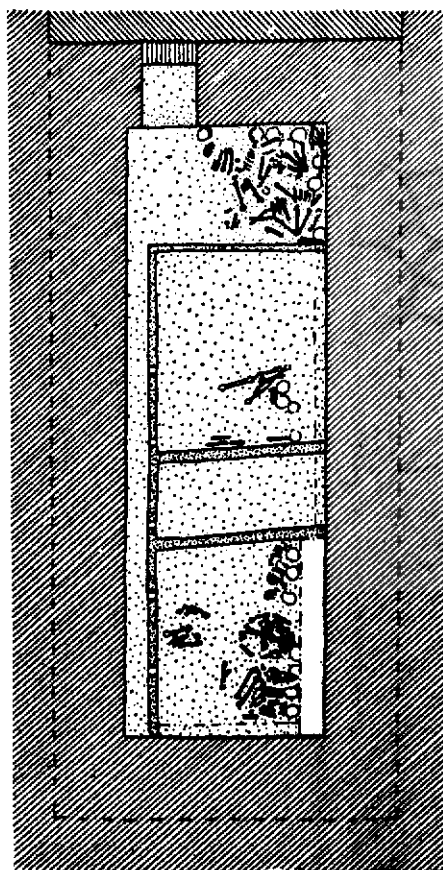
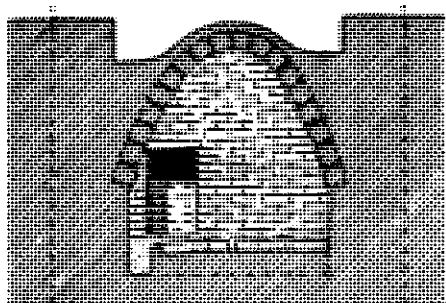
کاوشهای علمی ارزنده هفت تپه از زمستان سال ۱۳۴۴
خورشیدی (۲۵۲۴ش) بوسیله يك هیئت ایرانی به ریاست آقای دکتر

عزت‌اله نگهبان شروع شد. در این هیئت تعدادی از دانشجویان رشته باستان‌شناسی دانشگاه تهران و باستان‌شناسان اداره کل باستان‌شناسی و فرهنگ عامه کار میکردند. و همه ساله از آن پس نیز کاوش به همین طریق ادامه داشته است. نتیجه این کاوشها و مطالعات عامی در چندین سخنرانی و یک کتاب به عنوان راهنمای موزه و حفاری هفت تپه وسیله آقای دکتر نگهبان منتشر شده که نشان دهنده فعالیت این هیئت ایرانی است. قدمت تمدن هفت تپه نیز به هزاره دوم پیش از میلاد مسیح میرسد. در این محل گذشته از چندین کتیبه سنگی، لوحه‌های گلی، مجسمه‌ها و ظروف و اشیاء سنگی و مفرغی، قبور زیادی بطور دستجمعی یافت شده که باعث شناخت کامل تمدن هفت تپه گردیده است.

کتابخانه مادر سه رشته

طرح پلاک مفرغی مکتوفه در هفت تپه

کتیبه سنگی با خطوط
میخی مکشوفه از حفاری هفت تپه

آرامگاه بزرگ هفت تپه که در
فصل اول حفاری خاکبرداری گردید
(نقشه توسط آقای دکتر کلایس)

علیاحضرت شهبانو از کاوشهای هیئت علمی هفت تپه بازدید میفرمایند. آقای دکتر عزت‌اله نگهبان رئیس هیئت علمی حفاری هفت تپه توضیحات لازم را بعرض میرسانند. آقای سالور استاندار خوزستان و جمعی از مقامات و شخصیت‌های مملکتی افتخار حضور دارند. (سال ۳۵۳۱ شاهنشاهی)

علیاحضرت شهبانو از حفاریهای هفت تپه بازدید میفرمایند. جناب آقای مهرداد پهلبد وزیر فرهنگ و هنر افتخار حضور دارند. آقای دکتر نگهبان شرح عملیات حفاری را بعرض میرسانند. (سال ۳۵۳۱ ش)

در سال ۱۳۴۵ خورشیدی برابر ۳۵۳۵ شاهنشاهی هیئت دولت و نمایندگان مجلس شورای ملی و مجلس سنا از هفت تبه بازدید بعمل آوردند. در این عکس آقای دکتر عزت‌اله نگهبان چگونگی کاوش در ترائشه ابوفندوا که يك ترائشه آزمایشی بود برای بازدید کنندگان شرح میدهند .

به هنگام بازدید هیئت دولت و نمایندگان مجلسین از ترائشه آزمایشی تبه ابوفندوا در سال ۳۵۳۵ شاهنشاهی قدمت این ترائشه در هفت تبه از هزاره اول تا هزاره ششم پیش از میلاد میرسد .

کاوشهای فارس (جلگه مرودشت)

تل باکون - تل چغا - تل موشکی - تل تیموریان - تل جری - تل کفتری - تل قلعه همه در جلگه مرودشت فارس قرار دارند . بررسی و کاوش در تل های نامبرده ضمن حفاری تخت جمشید از سال ۱۳۱۱ خورشیدی (۲۴۹۱ ش) به هنگام سلطنت پرافتخار شاهنشاه رضا شاه کبیر آغاز گردید . ابتدا دکتر لانکسدرف آلمانی از همکاران پرفسور هرزفلد (Pro-Ernest Herzfeld) آن تل ها را بررسی کرد و سپس چندین سال بررسی و کاوشهای او بوسیله پرفسور اریخ اف اشمیدت جانشین وی در تخت جمشید و مأمور مؤسسه شرقی دانشگاه شیکاگو دنبال شد . نتیجه این کاوشها که غالباً روشنگر تمدنهای هزاره پنجم و چهارم و سوم پیش از میلاد بود در سال ۱۹۳۲ میلادی در کتابی بنام (تل باکون يك فصل از سال ۱۹۳۲) به وسیله الکساندر لنگسدورف سابق الذکر Aleksander Langsdorff و دکتر دونالد ای-مک کان Donald E. McCown نوشته و منتشر گردید . از سال ۱۳۱۸ تا ۱۳۳۰ (۲۴۹۸ تا ۲۵۱۰ ش) مدت ۱۲ سال کاوشهای این منطقه بوسیله بنگاه علمی تخت جمشید انجام گرفت و نتیجه این حفاریات نیز در جلد دوم گزارشهای باستان شناسی توسط آقای علی سامی بچاپ رسید .

کاوشهای تخت جمشید و تعمیرات اساسی آن محل:

تخت جمشید یکی از آثار برجسته زمان هخامنشی و پایتخت شاهنشاهان هخامنشی بوده است .^{۱۳} این محل دارای کاخهای متعدد با نام های صد ستون - آپادانا - هدیش و تچر و سه دروازه یا کاخ

۱۳- در تنظیم این قسمت از گزارشهای باستانشناسی مجلد چهارم سال ۱۳۳۸ بقلم آقای علی سامی استفاده شده است .

مرکزی میباشد و کاخ خزانه و موزه نوبنیاد فعلی نیز که در کنار این کاخ برپا شده در آنجا به چشم میخورد. کتیبه‌ها و ستونهای متعدد و نقش برجسته‌های متنوع و آثار متعدد دیگر که در این محل یافت شده حاکی از بزرگی و عظمت و جلال شاهان هخامنشی است و ارزش بی‌شمار معنوی و تاریخی دارد.

در سال ۱۳۰۱ (۲۴۸۱ ش) اعلیحضرت رضا شاه کبیر در دوران وزارت جنگی خود برای استقبال از احمد شاه قاجار از تهران به قصد بوشهر برای نخستین بار از تخت جمشید عبور فرمودند و سخت تحت تأثیر ویرانه‌های کاخهای شاهان هخامنشی قرار گرفتند و فرمودند «باید دیوار بکشید که زیاده بر این تخت جمشید را خراب نکنند، باید فکر اساسی برای اینجا کرد.»

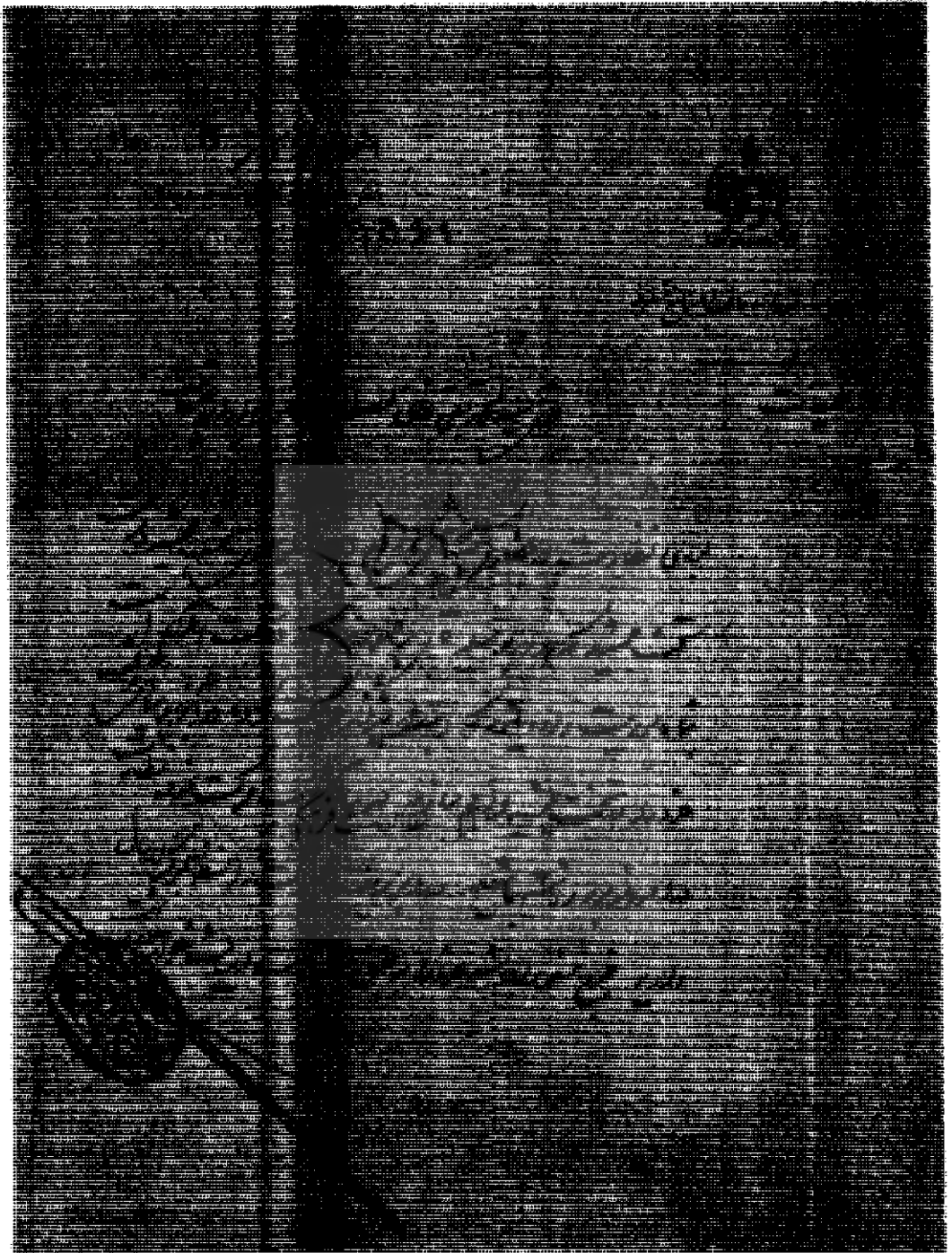
در اواخر سال ۱۳۰۹ (۲۴۸۹ ش) خوشبختانه حفاری علمی در تخت جمشید آغاز گردید و با اجازه دولت ایران مؤسسه شرقی دانشگاه شیکاگو به کاوش و خاکبرداری در این منطقه پرداخت و آقای پروفیسور ارنست هرزفلد دانشمند فقیه آلمانی به ریاست این هیئت علمی کاوش برگزیده شد. هرزفلد از سال ۱۳۰۹ تا سال ۱۳۱۴ (۲۴۸۹ تا ۲۴۹۴ ش) رئیس این هیئت علمی کاوش بود. ضمن حفاری تخت جمشید اعلیحضرت رضا شاه کبیر بار دیگر در سال ۱۳۱۱ (۲۴۹۱ ش) از تخت جمشید بازدید فرمودند در این هنگام حدود بیست ماه بود که هیئت علمی کاوشهای تخت جمشید به کاوش و خاکبرداری و مرمت آثار این مکان معظم اشتغال داشت و نقوش زیادی از زیر خاک بیرون آمده بود و اعلیحضرت در این دیدار بسیار خرسند گردیدند و اوامر موکدی در نگهداری و تعمیر و حفاظت آثار صادر فرمودند که بمرحله اجرا درآمد. در این هنگام نماینده و بازرس فنی اداره عتیقات در حفاری تخت جمشید آقای سید محمد تقی مصطفوی بود که کلیشه ابلاغ مأموریت ایشان نیز عیناً از نظر خوانندگان می‌گذرد.

جمعه ۶ آبانماه ۱۳۹۱ شاهنشاهی درموقع مسافرت اعلیحضرت شاهنشاه فقید بهفارس ناهار را درتختجمشید میل کردند واین عکس همراهان شاه است که آقای ضیاء همایون برداشته‌اند. ازراست بهچپ : شاهزاده مجدالدوله - سید محمد تقی مصطفوی - حسین شکوه‌الملک دکتر امیر اعلم - سروان سید محمد علیخان - سپهبد امیر احمدی - (شناخته نشد) جعفرقلی سرداراسعد وزیر جنگ - علی دشتی سرلشگر انصاری - پروفیسور ارنست هرتسفلد - انده‌گدار .

از راست به چپ :
پروفیسور ارن (آرنه) سوئدی
باستان‌شناس و رئیس حفاری
شاه‌تپه - خانم پروفیسورآرنه
سراورل استین باستانشناس
انگلیسی - همسر آقای گدار
دانشمند فقیدپروفیسور ارنست
هرتسفلد. این عکس در
فروردین ماه سال ۱۳۱۳ در
تختجمشید برداشته شده
ست . نقل از گزارشهای
باستانشناسی مجلد سوم

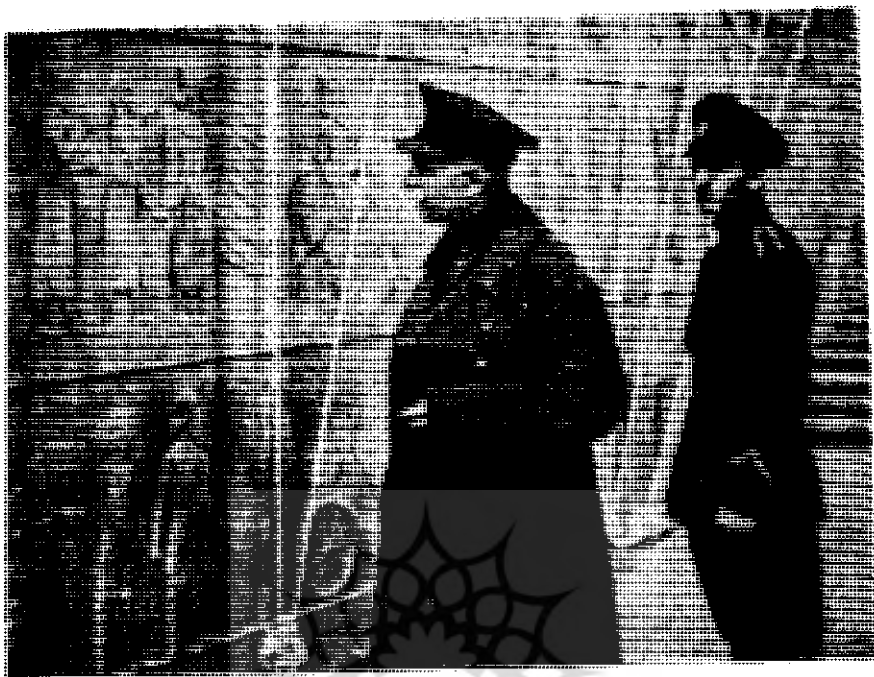

در سال ۱۳۱۴ (۲۴۹۴ ش) ریاست هیئت کاوشهای علمی تخت جمشید به عهدهٔ پروفسور اریخ اف اشمیدت واگذار شد و او دنبالهٔ کارهای هرزفلد را گرفت و حفاری را ادامه داد.

در سال ۱۳۱۶ (۲۴۹۶ ش) اعلیحضرت رضاشاه کبیر باتفاق والاحضرت ولایتعهد (اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر) بار دیگر به تخت جمشید تشریف فرما شده و فعالیت‌های هیئت علمی حفاری تخت جمشید و آثاری که از دل خاک بیرون آمده بود مورد بازدید ایشان قرار گرفت و باعث خوشحالی شاهنشاه و ولایتعهد گردید.

اعلیحضرت رضاشاه کبیر
واعلیحضرت همایون محمد
رضا شاه پهلوی شاهنشاه
آریامهر (بنیگام ولایتعهدی)
ضمن بازدید نقوش پلکان
شرقی کاخ آپادانای تخت
جمشید در فروردین ماه سال
۱۳۱۶ مطابق سال ۲۴۹۶
شاهنشاهی (عکس از مجلد
چهارم گزارش‌های باستان-
شناسی نقل شده است)

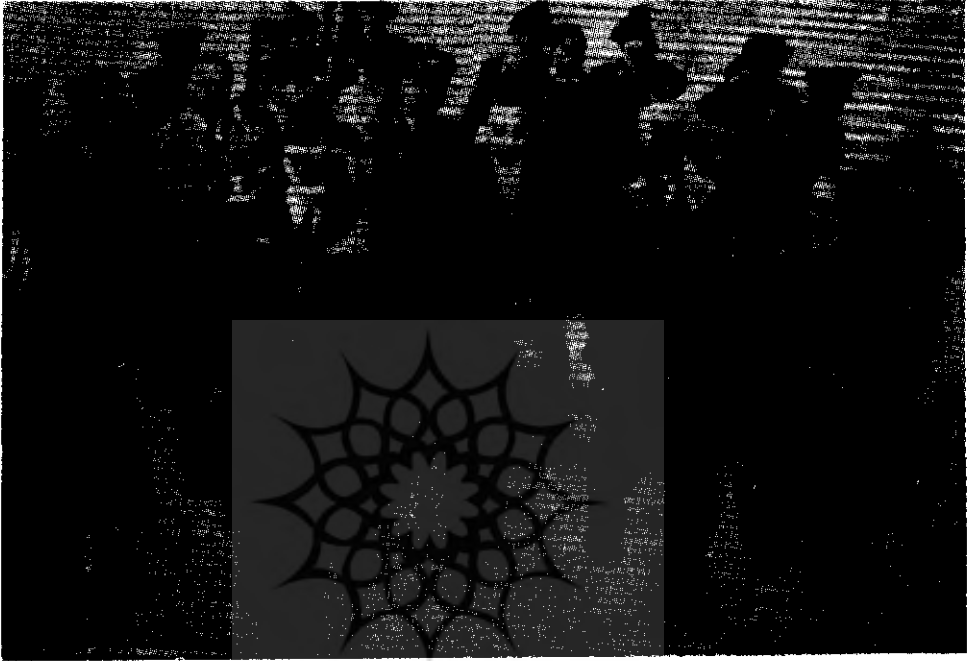

اعلیحضرت رضاشاه کبیر و اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر
(بهنگام ولایتعهدی) از نقوش برجسته پلکان شرقی کاخ آپادانا در
تخت جمشید بازدید فرمودند. این بازدید در فروردین ماه سال ۴۴۹۶
شاهنشاهی انجام گرفت .

ژوئیه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

شادروان دکتر اشמידت تا سال ۱۳۱۸ (۲۴۹۸ ش) در تخت-
جمشید مشغول خاکبرداری و حفاری علمی بود و از آن پس اداره
کل باستانشناسی ایران با تأسیس بنگاه علمی تخت جمشید این
مسئولیت بزرگ را به عهده گرفت و حفاری تخت جمشید را به
وسیله افراد ایرانی انجام داد. تخت جمشید همیشه مورد توجه
اعلیحضرت رضا شاه کبیر و اعلیحضرت شاهنشاه آریامهر بوده
است چنانکه شاهنشاه آریامهر ضمن حفاری در تخت جمشید چندین
بار به این محل تاریخی تشریف فرما شده اند. یکبار در اردیبهشت
سال ۱۳۲۳ (۲۵۰۳ ش) و بار دیگر در اردیبهشت سال ۱۳۳۱ (۲۵۱۱ ش)

و بار دیگر در آبانماه ۱۳۳۸ (۲۵۱۸ش) که بار اخیر باتفاق میهمان عالیقدرشان حضرت ژنرال ایوب خان رئیس جمهور وقت پاکستان بود.

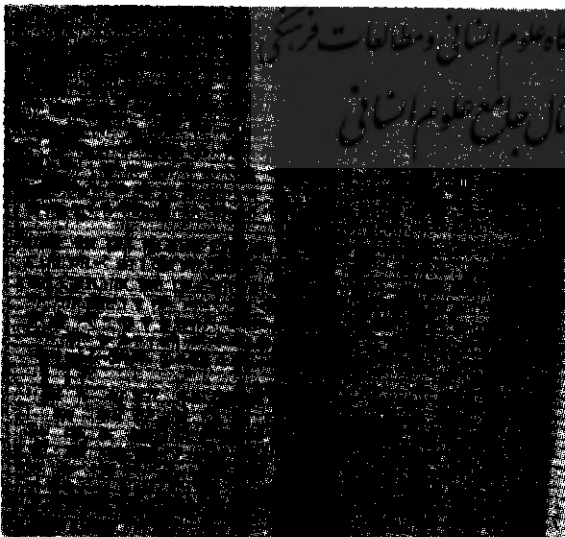

اعلیحضرت همایون شاهنشاه آریامهر و حضرت ژنرال ایوب خان رئیس جمهور پاکستان در ۴۴ آبانماه سال ۱۳۳۸ مطابق با ۲۵۱۸ شاهنشاهی از تخت جمشید بازدید فرمودند. (عکس از گزارشهای باستانشناسی مجلد چهارم نقل شده است).

علاقه شاهنشاه آریامهر به آثار دوره هخامنشی به ویژه تخت جمشید یحدی است که دستور فرمودند جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران در این محل برگزار گردد. در این مراسم میهمانان عالیقدر شاهنشاه از کلیه نقاط دنیا و دانشمندان و علمای بزرگ و افراد سرشناس از کشورهای دور و نزدیک شرکت داشتند و با مظاهر و تمدن هخامنشی از نزدیک آشنا گردیدند و این محل به نحو بسیار مطلوب به دنیا معرفی و در اقصی نقاط دنیا نام تخت جمشید به عظمت برده شد و ملت ایران از این موهبت عظمی سپاسگزار است.

الواح زرین و سیمین که در سیام شهریورماه
 ۳۴۹۳ شاهنشاهی از گوشه جنوب شرقی کاخ آپادانا
 کشف شد. این الواح که در یک جعبه سنگی قرار
 داشت بنام داریوش اول می‌باشد و اندازه آن‌ها
 ۳۳×۳۳ سانتی‌متر و مضمون آن‌ها نام داریوش و پدر
 و نیای او و سپاس او از اهورامزدا خدای بزرگ و
 ذکر چهار گوشه کشور شاهنشاهی (هندوستان
 سکستان - آنطرف سفلی جشمه ساحل مدیترانه)
 را در بردارد. متن هر دو لوح سیمین و زرین یکسان
 است و به سه زبان (فارسی باستان - عیلامی - بابلی)
 بخط میخی نوشته شده است.

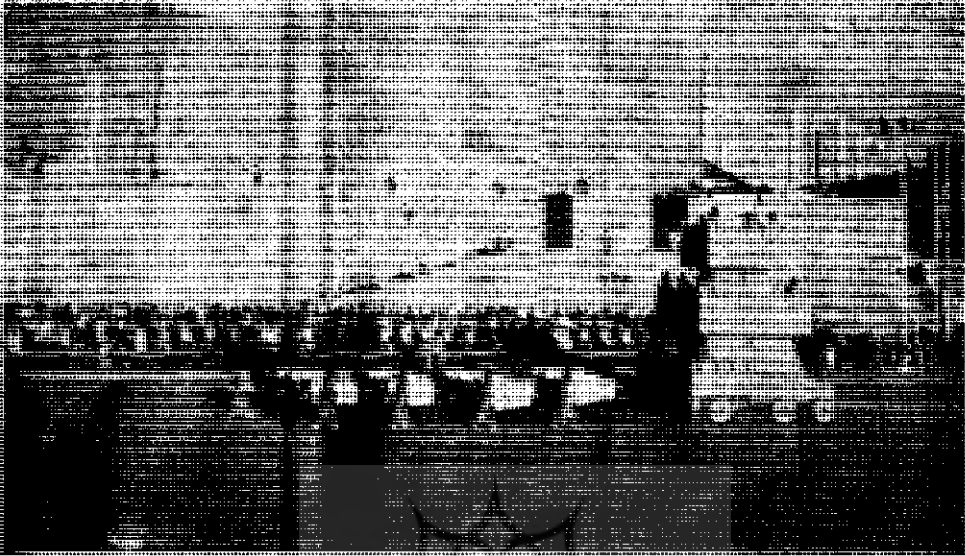

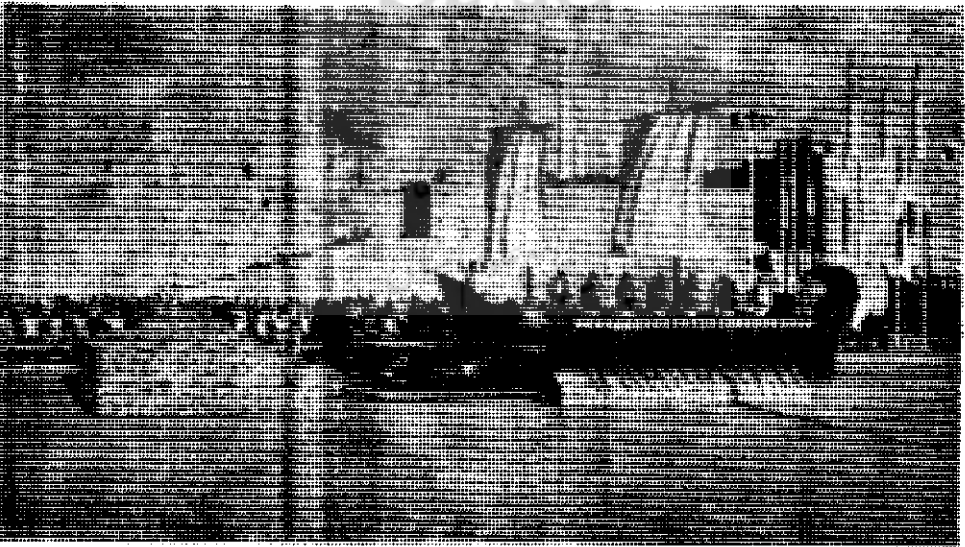
الواح زروسیم مکشوفه در گوشه جنوب شرقی تالار مرکزی کاخ آبادانا تخت جمشید، هنگام بیدایش از زیر خاک (۳۰ شهریورماه ۱۳۴۹ شاهنشاهی) در دست آقای سیدمحمدتقی مصطفوی بازرسی عتیقات در تخت جمشید.

دروازه شمالی
کاخ صد ستون
تخت جمشید

این عکس مربوط به جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران است که در تخت جمشید ترتیب داده شده بود .
عزاده شاهی بوسیله اسبها کشید میشود .

این عکس مربوط به جشنهای ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی ایران است که در سال ۲۵۳۰ شاهنشاهی در تخت جمشید ترتیب داده شد . نمونه‌ای از دریانوردی ایران دوره هخامنشی در عکس دیده میشود .

انقلاب مشروطیت ایران

برگمی از تاریخ انقلابهای آزادیخواهی جهان

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات
پرتال جامع علوم انسانی

از

پرفسور عبدالمهدی حائری

(استاد دانشگاه کالیفرنیا - برکلی)

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرنال جامع علوم انسانی

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرنال جامع علوم انسانی

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرنال جامع علوم انسانی

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرنال جامع علوم انسانی

پښتو ښکته علمون انساني و مطالعات فرهنگي
پرتال جامع علمون انساني

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرنال جامع علوم انسانی

پښتو ښکلا ښوونځی
پښتانه ښوونځی

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پښتو ښکته علمون انساني و مطالعات فرهنگي
پرتال جامع علمون انساني

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی